

ELŐFIZETÉS

BELTÉREN:
 Egy évre 24 korona
 Három hónapra 8 korona

VIDEKEN:
 Egy évre 28 korona
 Három hónapra 9 korona

ERDEYKÉRE:
 Budapesti postai hivatalon át
 Budapesti központi postai hivatalon át

Alapítványi hivatalon át

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
 vasutak palotájában
 TELEFON-SZÁM: 157

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
 Társaság
 József főherceg-ut. 22. sz.
 TELEFON-SZÁM: 151

Arad, 1907.

STAUER JÓZSEF.

Kedd, december 3.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezércikk: Hallgatni!
- Szterényi védekezik.
- A munkások vasárnapja.
- Petlicó Mandl Vilmos dr. ellen.
- Elrabolt gyermekek.
- Halász Henrik New-Yorkban.
- A zenekar mélyén.
- Berabás Béla honorárium-pöre.
- Ha a bíró szórakozott.
- Két nagygyűlés.
- Tárca: Dohnányi Ernő. Irta: Prohászka László dr.

Hallgatni!

Arad, december 2

Valaki újra fizetett a hóbortos sajtónak, amért a senkiből valakivé csinálta. Nemcsak a maga nevében tette; leróttia a koalíció hálájának egy darabját, amiért az újságírók a lap-elkobzások, felségsértési pörök és egyéb veszedelmek közepette végigcsinálták a nemzeti küzdelmet, akkor, amikor a képviselő urak évnegyedenként fölvettek a képviselői fizetéseket s részint a főváros kártyaklubjaiban, részint vidéki birtokokon és ügyvédi irodákban szenvedték az alkotmányosság hiányát. Az első részletet az újságíróknak Rakovszky István, a képviselőház alelnöke adta ki, amikor egyszer ráírvált a tollforgatók karzatára; „Az uraknak írni a kötelességük és hallgatni.”

Ma pedig Valaki ur interpellált a mentelmi jog vérező sebe ügyében, amelyet az

újságírók ütöttek rajta. Nevezetesen egy-két újságíró Wekerle multkori beszéde alatt elmulasztotta a köteles némaságot, amelyet már Rakovszky István ismételtén a szájára tapasztott a sajtónak. Megjegyzésekkel kísérte a klasszikusan ragyogó, szédületesen tömör és kristályosan ötletes miniszterelnöki szónoklatot. Minden valószínűség szerint kellemetlen, sőt csipős megjegyzésekkel, miután a miniszterelnök beszédét éljenezni az újságírók karzatán, sőt az összes karzatokon, ugyszintén az üvegtetőn dolgozó munkásoknak is szabad. De az újságírók előszóval is kellemetlenkedtek a miniszterelnöknek... Ilyet még nem evett a mentelmi jog. És ezért interpellált valaki.

Az a valaki... ej, ez egyszer talán főösleges a nevéét kiírni, ugyanis eleget portáltuk idáig. Ráismer a publikum abból, hogy ő ültette el a parlament részfogó szönyegei közé a Hortobágyi Műveltség Társalgónak ezt a zengő szót: coki! Nemkülönben ő volt, aki a képviselőházi gyorsiroda főnökének részint a felekezeten, részint az illatán megütődött. Egyéb nevezetesen alig tudunk róla. Közjogásznak nem lehet rágalmazni, a szónoklás művészetében nem akarja pártvezéret elhomályosítani; a gazdasági ügyekben is óvakodott a szaktudósok rossz hírébe keveredni. Lehet, hogy beszélt is egyszer-másszor, — de életének legnevezetesebb mozzanatai a coki-ügy és a Fenyvessy-epizód. Egy kicsit furcsa gusztyus, hogy

valamelyik kerület ezeket mandátummal honorálja, de hát akad, amelyiktől ez is kitelik.

S ma a sajtónak hangzott a toki. Tagadhatatlan, hogy ez a sajtó kezdi magát nem jól viselni. Amikor a koalíciós kormány arany élete megkezdődött, a nyomtatott betűk között ép oly kevés volt az ellenzéki szó, mint a parlamentben. Azóta azonban a sajtó-préseken mind kisebb csöppekben csurog a méz, az abszolút dicseret. És az újságok rossz példáján a parlamentben is szaporodnak azok, akik jobbat tudnak képzelni annál, mint hogyha Kossuth Ferenc fölemeli a kvótát. Nőttön az ellenzéki áramlat; ki hitte volna, hogy amikor az egyik ellenzék kormányra jut, akkor azzal nem vész ki az ellenzékiség, hanem új kerül helyébe? És ebbe nem tudnak sokan belenyugodni. E fölött való mérgükben, akár a rossz kártyások, a kibicet ütök oldalba: ha ő nem kotyog, nem vesztették volna el a kasszakontrát! Hát ez az oka a dühhel harapdáló interpellációnak.

Ó, a jámbor, naiv valaki! Belőle már ilyen formában tör ki a szolgálathűség kegyelmes ura, a miniszterelnök iránt. Ha már nem segítheti előre egy dőcögéssel az egyszakaszost, legalább keres valakit, akire haragudni lehessen. És végig akar ütni az újságírókon, akiket Wekerle nagy komédiájának láttán a csodálkozás tul visz a néma fejszólaláson. Az ókor fejedelmének mindenki azt adta, amije volt. A gaz-

Dohnányi Ernő.

Irta: Prohászka László dr.

A hangversenyterem előkelően hűvös légkörében nagyon ritkán szokott nyitni az intím hangulat színes virága. Valamint egymagában a legnagyobb törélyre vitt művészi produkció, épp úgy az sem elegendő ehhez, ha a közönség „csak” elismeréssel és hódolattal adózik a művészeknek.

Csak amikor a hallgatót áthatja a külső és belső művészi munka harmóniája, amikor lelkét a géniusz szárnyán ellenállhatatlanul ragadja magával a művészi energia, amikor az előadó művész a hallgató lelkét megtudja tölteni a maga egyéniségén átsűrűdő zeneérzés tartalmával, vagyis amikor a művészt a hallgató nem tisztán az érzékeivel s az értelmével méltalja, hanem szinte megérzi, megszereti s a szívbe fogadja, — csakis akkor áll elő az a benső kontaktus, az a ritka intím rapport közönség és művész között, amelyet Dohnányi tegnap hangversenyén tapasztaltunk.

Azok, akik szeretik figyelni a dolgok számaltala relációját, nagyon érdekes okokban fogják megtalálni a kedves jelenségnek mélyebb logikai hátterét.

Mint a művészet egyéb ágaiban, a zene-művészet terén is az „irányok” és „iskolák” forrongásának korát éljük. A zene nemcsak hogy messze eltávolodott az egyszerű klasszicizmustól, melyet a múlt század eleje s az azt megelőző idők nyugodt, kontemplatív életének lassu kristályosodási folyamata gyanánt foghatunk fel, hanem távolodása közben mindin-

kább kezd mutatni beteges elfajulásának bizarr tüneteit. Az eszményi szepre való törekvést a zenében a másik égette tévedés realizmus valotta fel, mely még az igazságai sem takaródhat, mert még ezt is groteszk ké torzítja.

Nietzsche egykor azt mondta, hogy Wagner nem egyéb, mint a zene betegsége. Ugy látszik, hogy az aforizma ezermestere ráhibáztott a dolgra. Csak a kort anticipába néhány évtizeddel. Mer a mai ultramodern zenetermek nagy részére: a Strauss Richárd kakofóniára, Debussy sápadt, elerayedt muzsikájára, Bungert dekadens zenéjére már sokkal inkább talál a meghatározás.

Wagner csak előszele volt annak a jótékony viharoknak, mely különösen a drámai zene légkörét tisztította meg, amidőn elárperte a le-tünni sehogy sem akaró tegnapi és tegnapelőtti művészetnek önmagukat makacsul tüelő produktumait, amelyekben végnélkül kadenciák üres clownkodása mellett ott terpszkedett az akadémikus unalom és a lelketlen manír.

Csak hogy ez a tisztító vihar korunkban már valóságos orkánná fajult, mely halomra dönteni készült a zene egész logikáját.

Való igaz ugyan, hogy a modern gondolat és érzés modern kifejezési módot és formákat követel s nem tud elhelyezkedni a szonáta, vagy szimfonia kötött formájában, szük és merev arkitektonikus vonalsi közé. A modern ember gyorsan váltakozó impresszióit nem képes hiven visszatükrözni az ellenpont, a tonalitás meg a többi zenei szimmetria, az ő lázasan forrongó eszmevilága nem tűri meg a szigorú,

tematikus zenei fölépítést. Kedélyének végletek között hullámozó szenzációi sokkal szabadabb, korlátlanabb, rapszodikus mozgást és minél változatosabb, ha mindjárt nyers kifejezési módot és eszközt kívánnak.

Szinte ugyán látszik, hogy a mennyiség lett itt a fő, a minőség pedig nem tulságosan, sőt éppen nem fontos. A modern kompozíciók némelyikének már nincs semmilyen abszolút zenei törvénye, sem harmonikus, sem pedig ritmikai szabálya. Eymasba fonódó, egymást keresztező szótamok váltakoznak összhangzó és hamis akkordokkal, teljesen önkényes dinamikájú, szabad ritmikai képleték lépnek fel látszólag mindegyik logikai összefüggés nélkül.

Mind ez már több a viharnál. Valóságos orkán az, mely ma végigsűrűt a hangok világában. Igazi hangorgia, amelynek fökteleenségében benne tombol a kor lihegő önzése, a beteges erotikum s a zenei szadizmus minden örülete.

De még ez a hatalmas orkán, még ezek a zenei táifunok és tornádók sem képesek letépni a nagy klasszikusok homlokáról a halhatatlanság örökzöld koszorúját. Sőt, mintha már mutatkoznék az üdvös visszahatás ama tulzásokkal szemben. Határozottan észrevehető, hogy amily mértékben terjed az igazi zenei műveltség, abban az arányban menekül vissza a közönségnek mind szélesebb rétege a klasszikus zene tisztá forrásaihoz, a nemes egyszerűségű melódiák közé. Es ma hálásabbak vagyunk, mint valaha annak a hivatott művészeknek, aki a rideg, hétköznapi, reális világból az igazi szépség kultuszának emelt templomba tudja elvezetni a lelkünket.

dag a kincset, a földmives a buzakalászkoszort, a halász a vizek pikkelyes királyát, a kobzos a dalt, a bohóc a mókát. Wekerlének a valaki nem adhatott mást, mint ami lényege: a nyájörző karikás nyers csördítését. De azt azután kiadta!

... Az egész eset pedig szóra se érdemes epizód volna, ha nem jellemezne valamit. Azt az ügyefogyott türelmetlenséget, amely a parlamentben az őszinte szót fogadja és azt a kínos erőlködést, a melylyel a hatalmas erővel izmosodó ellenzéki áradat gáttal akarják szegni. Hát csak némitsák el a sajtót, nemcsak az újságírói karzaton, de az újságokban is a Csizmazia készített vaskegytűs sajtóreformmal; tiltsák meg törvényvel az elégedetlenséget; nincs messze az idő, amikor a megnyilatkozása olyat sujt a szent és sérthetetlen többségen, hogy azt a mentelmi jog se tudja elhárítani!

— Wekerle Bécsben. Bécsből jelentik: Ő felsége ma délelőtt 1/10 órakor kihallgatáson fogadta Wekerle dr. miniszterelnököt, aki ez alkalommal az aktuális politikai kérdésekről, a többek között a horvát ügy állásáról tett jelentést. Délelőtt 11 órakor a külügyminisztérium palotájában konferencia volt, amelyen Aehrenthal báró külügyminiszter, Burián báró pénzügyminiszter, Schönauich hadügyminiszter, valamint Beck és Wekerle miniszterelnökök vettek részt. Wekerle miniszterelnök délután 5 órakor visszautazott Budapestre.

Szterényi védekezik.

A képviselőház ülése.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, december 2.

Jóval féltizenegy óra után nyitotta meg ma Justh Gyula a képviselőház ülését.

Ő és a jegyző kar ott volt az elnöki emelvényen; hanem a padok üresen tátongtak.

— *Csöngess erősebben!* — szöjt Justh a jegyzőnek. De az hiába csöngtetett. A folyosók is néptelenek voltak.

Alig szállingózott be egy két ember.

A klasszikus muzsának ilyen áhítatos templomává avatta tegnap a „Fehér Kereszt” nagytermet világhírű hazánkfiá, Dohnányi Ernő, akinek két év előtti hangversenye ma is élénk emlékeztetést élt az aradi közönségnek.

Dohnányi neve ma fogalom a zenevilágban. Ugy tekintik őt, mint akiben ritka érzékeny és zenepedagógiai talentum. Játékának nem a szemképrázoló tekiakal készütség, hanem a művészet imponáló arányban fejelt intellektuális elemei adják meg rendkívüli becsét és nemes karakterét. Ez a játék még külső megjelenésében is oly egyszerű, pözmentes, hogy belőle kodifikálni lehetne a zongorajáték előkelőségének törvényeit. Még ebben is igazi minta művész ő, ami pedig az ujjai alól kikerül, az az abszolút zenél szépség művész mintája. Az ő interpretációjában a kifejezett érzés és a felkeltett érzés mindig ugyanaz marad. Zenél értelmezése oly világos, amió a hivatottak között is csak a kiválasztottaké.

Dohnányinak szinte a predestináció ellenállhatatlanságával kellett a nagy klasszikusok felé fordulnia. Mesterműveiknek ő ma egyik leghivatottabb értelmezője.

Beehoven „Appassionata”-ja Bungert és Strauss ultraszecessziója után ma úgy hatott, mint egy reveláció. Áhítatos megilletődéssel hallgattuk a mű szépségeit, melyeket a művész a szó legnemesebb értelmében kiaknázott.

A Schumann „Carneval”, ez az erőteljes duzzadó mű — mely érdekes vonatkozásban áll az akkor még ifjú romantikusnak szerelmével — Dohnányi mesteri kivitelében szinte megélevenedett előttünk.

Ezután a saját alkotó géniuszának néhány

— Hát mit csináljunk? — nézett maga körül az elnök.

— *Hát várjunk!* — hangzott a tanács.

Hát vártak, amíg összeverődött vagy husz ember. Akkor azután leszolt az elnök.

— Az ülést megnyitom. Fölszólítom a jegyző urat, olvassa föl a választ váró interpellációkat.

A jegyző nekifogott az olvasásnak és olvasott, olvasott, olvasott...

Osszesen *negyvenhét* interpelláció van, amelyekre a miniszterek nem válaszoltak.

— Sok a dolguk! — magyarázzák a baloldalon.

Az első szónok *Szterényi József* lesz. Válaszolni fog *Sándor Pál* szombati támadására. Beszéli, hogy heves szócsata várható.

Egyébként ma a karzaton van érdekes sége. Egyik karzati feljáró előtt udvari kocsi áll és a főrendi karzaton megjelenik *György* bajor herceg. A teremben egyébiránt alig van huszonöt ember.

Justh Gyula elnököl az ülésen.

A jegyzőkönyv hitelesítése után

Földes Béla reflektál *Sándor Pál* szombati beszédére és hosszadalmasan fejtegeti a bankkérdést. A bankformuláról nincs szó a kiegyezés zárójegyzőkönyvében. A két kormány minden valószínűség szerint megegyezett a valuta díszátszójából eredhető, akármelyik országot érintő hátrányokra nézve.

Szterényi József államtitkár személyes megtámadtatás címén válaszol *Sándor Pálnak* arra a vádjára, hogy a szerződéses formulát *Vörös László*, illetőleg államtitkárja, *Szterényi* dolgozták ki. Felolvassa a beszéd idevonatkozó passzusát. Szól fel akarja deríteni a tényállást. A szerződéses formula eredete 1905. februárra, *Tisza István* kormányára nyulik vissza. Akkor ismételten beszélgettem mint magánember *Wekerlével* és *Kossuthal* is a kiegyezésről. A Tiszát követő kormánynak akkor árnyéka sem volt. A felfogásban differenciák voltak és *Kossuth Ferenc* a gy. o. szövetségéhez fordult a külön vámterület tanulmányozásáért.

Kossuth Ferenc: En kértem őket.

Szterényi József: Már a szövetség is a szerződéses alapon tanácskozott. 1905. húsvétkor *Berlinben* a német vezető emberek véleményét igyekeztem megtudni és kérdést tettem, amire az volt a válasz, hogy *Németország*hoz való viszonyunkon a szerződéses *joyi* állapot mit sem változtathat. A vámsorompó kérdése itt eldőlt.

sorozatos termékét mutatta be, egy Suite formájába foglalt „Humorosok” alakjában. Főleg az *Induló* és a *Postorale* tetszett, de a többi is tanúságot tesz a szerző invenciójának gazdagságáról és előkelőségéről.

Majd eljátszotta *Caopinnak* tiz preludiumát, egyiket szebben, mint a másikat. Előadásában teljesen érvényre jutott *Chopin* lírájának megkapó bája és szépsége.

Lisztnek kifejezéssel és magyaros temperamentummal előadott 13 ik „Magyar rhapszódia”-jával fejezte be a műsort, melyet a teljes számú hangversenyközönség tüntető ovációjára még meg is kellett toldania.

Szóval a legfeaságesebb élvezetre vágyó közönség, az igazi musicae cupida gens tegnap kielégíthette zenezomját amugy istenigazában. Csak az a kár, hogy ennek a felejtetetlen lelki gyönyörűségnek a fináléja mégis egy disszonans akkorddal zárul. Fájdalom, azaz, hogy immár *Dohnányiból* is „csak” a reálvaló büszkeség a miénk, ő maga ellenben a berlini mesteriskola vezető tanára, akinek a németek snájdig császára — mire ki nem terjednek az ő urakodói gondjai?! — külön tanácsokat kreált s akinek alakja körül mind élénkebb konturokkal kezdenek kibontakozni a zongora *Joachim-jának* körvonalai.

Mert hát régi nóta, hogy a magyarnak sohasem voltak elegenden a maga belső parazitái, hanem azt a kis várát is, ami megmaradt, még ő maga kínálja idegen organizmusok táplálására. Lassankint így sikkad aztán idegenbe a magyarságnak nemcsak az anyagi, hanem a szellemi és erkölcsi tőkje is — ad maiorem Hungariae gloriam!

Erről is referáltam a koalíció vezéreinek. *Tisza István* 1905. májusban tartott beszédében már érinti ezt a kérdést. Önmagától dél meg ezzel *Sándor Pál* amaz eszméje, hogy a szerződés eszméje *Vörös Lászlótól* származott. Az illetékes osztálynak én nem is voltam főnöke. De senki abban a minisztériumban *Vörös Lászlótól* a szerződés elkészítésére megbízást nem adott. De *Sándor Pál* beszéde után felkerestem *Lassner* titkárom útján *Vörös Lászlót*, kérvén, nyilatkozzék e dologról, tudva azt, hogy elég szavahiheő uri ember. *Vörös László megerősítette* előbbi kijelentésemet. (Helyeslés, nagy zaj.)

Farkasházy Zsigmond: Mióta miniszter *Vörös László*? Ezelőtt darabont ügyvivő volt. (Nagy zaj.)

Ugron Gábor: Halljuk, halljuk! Ne járjon a szája.

Szterényi József: Call báró volt osztrák kereskedelmi miniszter is kijelenti hivatalos táviratban, hogy miniszter korában nem foglalkozott a kérdéses ügygyel. *Sándor Pál* talán hallott valamiről, de nem értette meg amit hallott. Amikor az előző kormány tárgyalta *Ausztriával*, tényleg akkor nem volt egyéb álláspontom, mint a szerződéses formula.

Sándor Pál kárhohoztatadónak tünteti fel az én szereplésemet, mert szolgáltam az előző kormányt és talán suba alatt érintkeztem a koalícióval. A koalícióval én csak mint magánember érintkeztem. Szolgálatban maradtam e súlyos időkben. De nekem, *Bernáth Géza* igazságügyi és *Popovics* pénzügyi államtitkár uraknak aggályaink támadtak és *Wekerle Sándor* ur kérte ki ekkor a koalíció vezéreinek véleményét, amely az volt, hogy maradjunk meg állásunkban. Amikor pedig már az abszolutizmus fenyegetett, ismét megkérdeztem *Kossuth Ferencet* és a válasz ugyanaz volt. Megmaradtam tehát, nem anyagi érdekből, mert anyagi létem lemondásom esetére kitűnő állással volt biztosítva. Büszke vagyok arra, hogy a nemzeti küzdelemben, a kibontakozás munkájából én is kivettem a részemet. Kijelentem egyébként, hogy minden lépésemet tudta és helyeselte akkori miniszterem. (Helyeslés.) Én tehát nem voltam kétkulacos. *Sándor Pál* ur bizonyítékokat ígért. Talán számíthatok az ő lojalitására, hogy ez ígérete alapján a tényeket itt be fogja ismerni. (Eljenzés, taps.)

Kellemen Samu megemlékezik *Polónyi Géza* beszédéről. *Polónyit* olyannak ismeri ő, mint egy gyönyörű régi kastélyt. Csupa homály és csupa zeg-zugos folyosó. *Polónyi* a statuszkvót akarja fentartani, de ez egyszerűen képtelenség. Foglalkozik ezután a disszidensek szereplésével. Foglalkozik a mostani közgazdasági kényszerhelyzettel és kijelenti, hogy nyugodtan megszavazza a javaslatot.

Piliszy István beszél a javaslat ellen. Kijelenti, hogy sokkal szivesebben szavazza meg a tisztek fizetésemelését, mint ezt a javaslatot. Nagy zivatar tört ki ezekre a szavakra.

Laehne Hugó: Már kínálkoznak felfelé. *Kmetty Károly*: Még nem is kérték, méris felajánlják.

— Ezek a disszidensek!

Thaly Kálmán: Nem hallgatom ezt a közhadszereges beszédet! (Kimegy.)

Piliszy István: A szavazásnál azonban itt lesz a képviselő ur. Részletesen bírálja a javaslatot, kijelentve, hogy azt el nem fogadja.

Pető Sándor emlékezteti a kormányt arra az álláspontra, a melyet ez a kormány, ennek a kormánynak a tagjai ellenzéki korokban foglaltak el a kiegyezési tárgyalásokkal szemben. Kényszerhelyzetről beszélnek, holott *Kossuth* ellenzéki korában nagyon meggyőzően hirdette, hogy *Ausztria* és *Magyarország* között gazdasági háboru nem lehet.

Pető Sándor kibeszéli az ülést, a javaslat ellen.

Az ülés végén

Olay Lajos mentelmi jogának megsértését jelenti be. A Ház szombati ülésén *Wekerle* miniszterelnök beszéde alatt az újságírói karzaton egyesek hangosan nemtetszésüknek adtak kifejezést. Ő nem akarja a nyilvánosságot korlátozni, ez azonban mégis a képviselők terrorizálása, ezért az egyének ellen, nem a sajtó ellen, megtorlást sürget.

A képviselőház az ügyet a mentelmi bizottsághoz utasította.

Ezután az ülés véget ért.

Petició

Mandl Vilmos dr. ellen.

Lehet-e városatya?

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 2

Ma járt le a városatya választások törvényes felebbezési határideje és miután felebbezés nem érkezett be, a megválasztott városatyák mandátuma a törvény értelmében hat évig érvényben marad. Egy felebbezés beérkezett ugyan, még pedig Mandl Vilmos dr. mandátuma ellen, de a felebbezők ebben nem a választás formalitásai, hanem egyéb, — mint az alábbiakból kiténik — minden alapot nélkülöző okból támasztanak Mandl Vilmos dr. ellen kifogást. Az igazoló választmányhoz címzett felebbezés, amelyet Moravék Elemér és társai adtak be, így hangzik:

Azon perctől kezdve, amint Aradváros közönsége a vízvezeték igazgatóságával összefüggésbe jutott, Mandl Vilmos dr. mint a vízvezetési társulat ügyésze felvette a város közönségével szemben a küzdelmet s következetesen azon munkálkodik, hogy a város a vízvezeték megváltása körül minél nagyobb károkat szenvedjen. Emiatt már hónapokkal ezelőtt úgy a város fogyasztó és adófizető polgársága, valamint a napi sajtó is egyöntetűleg felzúdult, sőt Mandl Vilmos dr.-nak törvényhatósági tagsági joga konkrét alakban meg is támadtatott, de a kérdés felett úgy a város törvényhatósága, mint a sajtó — előttünk ismeretlen okból — napirendre tért.

Most, amidőn a város és közpolgárság létérdeke erősen kockára van téve a vízművek megváltásának kérdésében, a nagy csodálkozásunkra újból megválasztott Mandl Vilmos dr. ur nem atallja, hogy egyenesen hadat üzenjen a város és a polgárság jóitén, anyagi érdeke ellen, s mint a társaság ügyésze és igazgatója, a várost már eddig is, a vízművek át nem engedése által, erősen megkárosítsa.

Alulírottak azon a nézetben vagyunk, hogy a polgárság kebeléből azért választjuk a törvényhatósági tagokat, hogy azok a város és így az összpolgárság, nem pedig egy magánérdeket hajszoló részvénytársaság céljait szolgálja. Mandl Vilmos dr., mint a vízművek ügyésze és igazgatója mindaddig, amíg a város közönsége a vízművek igazgatóságával szemben pert folytat, a város törvényhatóságának tagja nem lehet.

Miután tehát napnál világosabb, hogy Mandl Vilmos dr.-nak törvényhatósági tagsági állása teljesen összeférhetetlen ügyészi és igazgatói állásával, már a város összpolgárságának megnyugtató érdekében is kérjük az imént lefolyt első kerületi választásnál részére adott szavazatokat érvényteleneknek tekinteni, illetve őt, mint törvényhatósági tagot nem igazolni.

Arad, 1907. november 30.

Moravék Elemér, ifj. Radocsányi János, Szilágyi Jakab, Juhász István, Radocsányi János, Porczán Lajos, Szekeres László, Balassa Ernő.

Kétségtelen, hogy a felebbezésben felemlített kifogás nem vonhatja maga után Mandl Vilmos dr. mandátumának megsemmisítését. Tény ugyan, hogy Mandl dr. mint a vízművek részvénytársaság igazgatója, a város és a részvénytársaság közötti perben érdekelt, de ezen az alapon nem lehet mandátumot megsemmisíteni, legfeljebb arról lehet szó, hogy a vízművekre vonatkozó kérdéseknél nem szavazhat. Erre nézve különben a törvény világosan ren-

delkezik. Az 1886. XXI. törvénycikk 50. §-a így szól:

A közgyűlésen a jelenlevők határoznak. Aki a törvényhatóság közjavaldalmait bérlé, vagy azzal szerződési viszonyban vagy perben áll, a törvényhatóság közjavaldalmaira vonatkozó, úgy a szerződési viszonyból eredő ügyek feletti tárgyalásban részt nem vehet, sem a határozat hozatalához szavazatával nem járulhat.

Általában minden tagja a bizottságnak csak olyan ügyek tárgyalásában vehet részt és szavazhat, melyben közvetlenül érdekelve nincs. Világos tehát, hogy Mandl Vilmos dr. törvény szerint tagja lehet a törvényhatósági bizottságnak, ahova különben is a polgárság általánosan megnyilvánuló bizalma küldte. A polgárság tisztában volt azzal az érdekeltségi viszonytal, amely a vízművek és Mandl Vilmos dr. között fennáll, a felebbezésnek tehát a legcsekélyebb alapja sincs. Bizonyos, hogy az igazoló választmány, amely valószínűleg ezen a héten ül össze, elfogja utasítani.

A munkások vasárnapja.

A Nemzeti Szövetség munkásképző intézményének megnyitása.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 2

Az ipari munkával foglalkozó nép művelését jelentősen mozdította elő az aradi Nemzeti Szövetség munkásképző intézménye. Egy évtizeden át végzi ezt a kulturális tekintetben nem kicsinyrendű munkát. Minden évben december hó első vasárnapjától a következő év március hó végeig tart egy egy ciklus.

Az idei ciklus megnyitása vasárnap délután négy órakor volt. Az első előadásra igen szép közönség gyűlt össze a Weitzer J.-utcai polgári fiúiskola nagytermében.

Az előadást *Institúris* Kálmán kir. tanácsos a következő beszéddel nyitotta meg:

Tisztelt Hallgatók! A mai korban, amikor a haladás minden téren a természeti elemek kiaknázásával bámulatos eredményeket mutat; ugyanakkor a gyors meggazdagodásért és anyagi élvezetekért való hajszá, és az ezzel karöltve járó önző realizmus a léleknek vigaszt nyújtó vallást, a tiszta erkölcsöket gyökerében támadja meg, s a nemes ideálokért való küzdelmet megnehezíti. Ezen pénzóvár áramlattal szemben a kormánynak és a társadalomnak egyaránt kötelessége, hogy a lélek és a szív nemes érzelmeinek hajtásait, melyeket a tanítók az iskolákban oltanak az ifjúság szívébe, ne engedje elernyedni, hanem azokat úgy az egyesekben, mint a társadalom különböző rétegeiben tovább fejlessze, mert örök igazság marad az, hogy a vallás, az erkölcs és a hazaszeretet nemcsak a nemzetek fennállásának, de a családi szentélyek tisztaságának is legerősebb védtáráját képezi. A nehéz megélhetés és gyakran csekély kereset a munkásoktól több tagból álló családjainak csak ritkán engedi meg, hogy heti keresményeinek egy részét oly műtatványok és előadások felkészítésére fordítsa, hol a szív és lélek egyaránt nemes élvezetben részesül. Az országos nemzeti szövetség vállalkozott arra, hogy a kormány támogatása mellett nagyobb városokban minden beléptéj nélküli való előadásokat rendezzen, a melyeken a munkásoktól mindkét nembeli felnőtt tagjai, szavaltat, zene, ének és szakelőadások mellett, tudományt szereshessenek a magyar nemzet korszakot alkotó eseményeiről, megismerhessék a magyar írók remek műveit, tájékozódást szereshessenek a szűnyegen lévő és a társadalmat közelről érintő kérdések tárgyáról és hatásáról, felhasználhassák és látnassák a munka könnyítésére és segítésére szolgáló újabb feltalált eszközöket, a természeti tünemények megmagyarázásával szélesbíthessék látókörüket, és végül a zene és ének által gyönyörködtezhassák és nemesíthessék lelküket

és szívüket. Arra kérem a tisztelt közönséget, hogy ezen előadásokat minél tömegesebben látogassák, az előadásokat figyelemmel és csendzavarás nélkül meghallgassák. Arról biztosíthatom önöket, hogy mi igaz felebarátai igyekezettel és honfiumi szeretettel azon leszünk, hogy a hallgatóságot minél tanulságosabban és minél kellemesebben szórakoztathassuk. Midőn még a polgármester urnak a terem ingyen átengedéseért köszönetet nyilvánítok, a munkásképző intézmény első előadását ezennel megnyitom.

A beszédet követő lelkes éljenzés után a vaggongyári dalkör éneke következett, majd ifj. Martzy Ágoston gym. VIII. o. tanuló szavaltatta el *Ábrányi Emil Hit* című költeményét nagy hatással.

Kovács Vince tanár szakelőadását, a köz- és művelődési állapotaink XVI. és a XVII. században — címen tartotta meg. Érdekesen vázolta a korszakok törekvéseit s nagy történelmi érzékkel mutatott azok eredményeire s utalt a mai állapotokra. Hosszu és tanulságos fejtegetéseit nagy figyelemmel hallgatta a közönség s élénk tapsal fejezte ki tetszését az előadónak.

A mindvégig érdekes és tanulságos műsort a vaggongyári dalkörnek Tamásovics Ferenc h. karnagy vezénylete alatt előadott népdalai fejezték be. Böven jutott az elismerésből a dalosoknak is, kik a nagy precizitással, mély érzéssel előadott énekükkel ezt ki is érdemelték.

A december hó 8-án tartandó előadáson a rendezőség vetített képeket fog bemutatni.

Elrabolt gyermekek

Az önfeláldozó nővér.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 2.

Rajtyéyes eset tartotta ma izgatottságban Zaránd község lakóit. Szereplői: egy felfüggesztett postamester és ennek különvántan élő neje, egy önfeláldozó nővér, a postamester két kis leánya és egy nyomozó csendőrvezető.

Dusánszky Dániel zarándi postamester, akit nemrégiben valami kisebb szabálytalanság miatt felfüggesztettek állásától, tíz évvel ezelőtt vette nőül Pradla Enniát, egy radnai jómódu földbirtokos leányát. A szerelmi házasság nem volt boldog. A házban napról-napra ismétlődtek a kisebb-nagyobb csatapaták. Időközben Dusánszkyknak egy kis leánya született. A család rokonai azt hiték, hogy a kis leány születésével a családi béke is helyre fog állni. A veszekedések azonban nem szüntek meg. Alighogy felgyógyult az asszony betegségéből, újra megújultak a régi civódások, a melyeket a második kis leány születése sem szüntett meg.

Dusánszky Dániel tíz éven keresztül türelmesen tűrte a veszekedéseket. Türelme azonban végre teljesen elhagyta. Többször kérlete feleségét, hogy hagyja már abba a sok ellenkezést, legyen tekintettel a gyermekeire, akik folyton a szemük előtt látják, hogy szüleik nem élnek jó egyetértésben. Ami bizonyára nem lesz jó hatással rájuk.

Szombaton délután újra valami szóváltás volt Dusánszky és a felesége között. Miután a postamester nem tudta lecsendesíteni a feleségét és miután belátta, hogy ez így tovább nem mehet, felpakolta az asszonyt és haza küldte Radnára szüleikhez. Az asszony haza is ment szüleikhez. Férjét nem nagyon sajnálta, hanem a gyermekétől való elszakításba nem tudott beleenyugodni és ezért elhatározta, hogy bármily úton is, de vissza szerzi magának gyermekeit, akiket a rajongásig szeretett. A gyermekek elrablásához a nővérrel kéri fel segítségül, aki középkori romantikus módon szöktette meg a gyermekeket.

Ma délután a zarándi postahivatal előtt, ahol a postamester lakása volt, egy paraszt szekér állott meg, melyből egy paraszt asszony ugrott le. A paraszt asszony, aki nem volt más, mint Dusánszky nevének áruhába öltözött nővére, ugy'átszik tudomással bírt arról, hogy a postamester nincs otthon mert biztos léptekkel bement a szobába és a két kisleányt ölebe kapva, levitte a kocsihoz. A két kis gyermeket ezután elhelyezte, maga is felszállott a kocsira és gyorsan tova hajtatott.

A gyermekek elrablása után nemekára haza érkezett a férj, aki ijedten látta, hogy a szobák üresek és a gyermekek nincsenek sehol. Valaki, aki látta a parasztasszonyt öltözött nővér cselekedetét, elmesélte azt a postamesternek, aki erre kétségbeesetten rohant a csendőrségre és segítséget kért, hogy gyermekeit, ha kell, karhatalommal hozza vissza. A csendőrség vezetője, aki a nyomozást vezette, értesült arról, hogy a kocsi a gyermekekkel Kerek felé ment. A postamester és a csendőrség vezetője azonnal kocsira ültek és üldözőbe vették a szökevényeket.

Hosszas hajszá után sikerült is a kocsit utolérni. A csendőrök ekkor felszólították a postamester sógorát, hogy adja át a gyermekeket, amit ez halálra rémülve meg is tett. A vizsgálatot titokban folytatják és ha a postamester feljelentést tesz az önfeláldozó nővér ellen, úgy az súlyosan fog bünhődni cselekedetért.

Halász Henrik New-Yorkban.

Sürgöny a pénzért.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 2

Szenzációs hír érkezett tegnap az Amerikába szökött Halász Henrikről és Haász Manóról a nagyvárad rendőrséghez. A Haász-üzlet könyvvezetője, Lázár Janka New-Yorkból kábel-távíratot kapott a megszökött kereskedőtől.

Az érdekes távirat azt sejteti, hogy sem Haász Manó, sem Halász Henrik még nem tudja mi történt szökése óta itthon s még az itt hagyott, elrejtett pénzekről gondoskodik s nagyobb összegek küldését sürgeti. Lehet azonban, hogy ez a távirat csak a rendőrség megtévesztésére irányul s hogy a szökevények már régen elhagyták New-Yorkot. Az azonban kétségtelen, hogy már Amerikában vannak s ha ez a távirat árujuk is, nagyon kétséges, hogy a megszökött kereskedőtől visszaszerezhetik-e a hitelezők az elskkasztott pénzt, mert valószínű, mire az amerikai hatóság letartóztatja őket, már régen elhelyezik valahol a pénzt s nem lesz érdemes a költséges kiadatási eljárást megindítani.

A nagyvárad rendőrség azonban értesítette a leleplező táviratról a budapesti hitelezők védegyesületét s annak aradi megbízottját, valamint az amerikai rendőrséget is. A szenzációs kábel-távírat a következő:

15733 newyork 1130 lazar janka nagyvarad zoeldfa-utca haasz newyorkban vagyunk baj nincs kerem teszlertoel befolyt penzboel 4000 koronat azonnal kueldjoen halasz henrik cimre newyork general post office general deliveri itt letuenkroel se teszlernek se apanak ne szoljon teszlertoel es loewingertoel kapott penzroel senkinek szot se januar-

ban otthon leszuenk vigyazzanak uezletre haasz.

A nagyvárad rendőrség elkobozta az áruló táviratot, melyet a Haász üzletben akartak kézbesíteni, s rögtön értesítette Márkus Adolf dr. ügyvédet a budapesti hitelezők védegyesületének ottani képviselőjét.

Egyébként Halász Henrik ellen nap nap után újabb feljelentések történnek. Tegnap család és váltóhamisítás büntette miatt négy rendbeli feljelentés érkezett. Még pedig a Márkus és Szendrei, Rosenberg és Benedek, Schön és Perlmann, valamint a Goldberger Sámuel és fiai budapesti cégek képviselőjében Márkus Adolf tette a feljelentést.

Halász Henrik, aki Haász Manónak a fivére, amint a tegnap érkezett táviratból sejtteni lehet, kétségtelenül Haász Manóval egyidejűleg szökött meg Nagyváradról s együtt érkeztek meg Amerikába. Arra vonatkozólag, hogy a budapesti hitelezők védegyesülete megindítja a költséges kiadatási eljárást és hazahozatja a Haász Manókat, a rendőrség még nem kapott értesítést.

Reváns — Világosért.

*

A budapesti rendőrség péntek éjszaka razziát tartott. A razzián igen sok lerongyolódott csavargó került a rendőrség kezére. Amikor a 6. kerületben leartóztatottakat hallgatta ki Bónis István rendőrkapitány, előállott egy züllött külsejű ember és oroszul kezdett beszélni. A kapitány rögtön tolmácsot hozatott, akinek segítségével megértették, hogy Mascharkovits Viktor nevű orosz a Potemkin legénysége közé tartozott. Ő is egyike volt azoknak, akiknek — amikor a hajó matrózait Custozónál elfogták — sikerült megszökniük.

A matróz elbeszélte, hogy először Bukarestbe ment és itt mint munkás kereste meg a kenyerét. De később elvesztette állását és aítól is félt, hogy hazatoloncolják, hát Budapestre szökött. Itt se tudott azonban állást kapni és így jutott arra a pontra, hogy miútt munkanélküli csavargót, a rendőrség egy éjszakai razzia alkalmával elfoghatta. Mascharkovitsot a rendőrség letartóztatta és hazájába fogja toloncoltatni.

*

A moszkvai gombkötőnek, a novgorodi hólapátolónak lelkét megszállta a titkos sóvárgás a szabadság után.

A szé esarcu, szőke, erőcsontu szláv megelégette a szenvedést. Földhöz csapta a sípkáját, agyonverte a renitens tisztet és a hajó árbácsára felhúta a lázadás vörös lobogóját.

A lobogót hamarosan leszedik. És a fiukat — kevés kivétellel — elfogta az orosz nagyhatalom políciájának — egészen a Fekete tengerig lenyuló — vas marka.

Akik megmenekültek, szerteszóródtak. Szemük előtt az örökös halálveszedelem képével kószáltak szanaszét, legtöbbször a balkán államokban. Néhány közülük elkerült ide Magyarországra. Munkát kerestek, nem találtak, kikerültek az utcára. Egy éjszakai razzia és ott álltak a kerületi rendőrkapitány előtt:

— Éa orosz vagyok. A Potemkin matróza! — mondták büszkén.

— Ugy?! A Potemkiné?! — hangzott fel a hivatalos nagyfejek szava és elhatározták: — Ezt kiadjuk!

És Mascharkovits — vagy ahogy hitták a szerencsétlent — néhány nap múlva ott

állott egy frissen hányt gödör szélén, — a sírjának a nyílásánál, — kilenc szürkeruhás gránátos előtt. És amikor belebukfenezett az ő számára ázott árokba, a bekötött szemé előtt bizonyára annak az államnak a jelvénye lebegett, amelyiknek az udvariassága ide juttatta őt a puskacsövek elé.

Már második esetben ad ki az orosz államnak Magyarország kedves előzőkenységgel egy emberi életet. Talán megszánta ez az elsőrangú balkáni államnak nevezett ország az iszonyuan elpáholt nagyhatalmat. Vagy háláját akarja kiútatni ama régen lejátszódott események miatt a lovaglásság és szabadság nemzete?!

H—y S—r.

* Ha a bíró szórakozott.

Egy építész kálváriája.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, december 2.

Mulatságos, de könnyen veszedelmessé válható kellemetlenséget idézett elő egy bíró szórakozottsága Bíró Gyula fővárosi előkelő építésszel szemben.

Az eset részletei budapesti tudósítónk jelentése alapján a következő:

Bíró Gyula, negyvenéves fővárosi jó módú építész ismerősei figyelmeztették, hogy a napilapok szombati számában egy hír jelent meg róla, amely szerint a szegedi törvényszék ellene egy háromszáz koronás váltóhamisítás miatt elfogató parancsot adott ki.

Bíró először rossz tréfának vélte a dolgot, de barátai kérésére átnézte a szombati lapokat, amelyeknek törvénykezési rovatában tényleg megjelent az elfogató parancsról szóló közlemény. A meglepett építész a rendőrségre sietett és Gegus Dániel ügyeletes rendőrkapitány előtt kijelentette, hogy itt csak tévedés történhetett, ellene sincsen semmiféle büntető folyamatban és neki nincs szüksége háromszáz koronás váltóhamisításra, mert rendezett anyagi viszonyok között él. A rendőrkapitány átnézte az ügyre vonatkozó aktákat, amelynek adatai teljesen ráillettek Bíró személyére. Ennek alapján rögtön le akarták tartóztatni, ami ellen Bíró teljes erejéből tiltakozott és személyazonossági tanukra, a többek között Krecsányi detektívönökre hivatkozott. Krecsányit átkérítették, aki feljött és kijelentette, hogy Bíró vagyonos és feddhetlen jellemű embernek ismeri. A detektívönök igazolása után Bíró szabadonbocsátották, de egész nap két detektívvel figyeltették, akik mindenütt a nyomában voltak.

Bíró rendkívüli módon bosszantotta a kellemetlen ügy, hogy olyasmivel gyanúsítja, amit sohasem követett el és elhatározta, hogy lépéseket tesz a dolog tisztázása iránt. Arról azonban nem tudott, hogy állandó megfigyelés alatt áll.

Másnap, amikor a rendőrségen az iratokat behatóbban átvizsgálták, kiderült, hogy Bíró tényleg ártatlan és csak annyi történt, hogy ő egy háromszázkoronás váltóhamisítási ügyben tanuként volt kihallgatva, a vizsgálóbíró azonban szórakozottságból Bíró nevét a vádlott helyébe írta. A bírósági kezelő azután a kihallgatás alkalmával bement a nacionale alapján elkészítette Bíró ellen az elfogató parancsot, amelyet a hivatalos lap nyomán a napilapok is lekötözték.

A körözést Bíró ellen most visszavonták és az erről szóló végzés a „Budapesti Közlöny” legközelebbi számában hivatalosan is meg fog jelenni.

A nagy pör.

Heltait elítélték.

Ez is rehabilitálás.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, december 2.

Polónyi Géának Heltai Ferenc és Komlós Ágost fővárosi bizottsági tagok ellen indított rágalmazási pörében ma délszét folytatták a tárgyalást a budapesti büntető járásbírószágon. Benke bíró szobájában.

A tárgyalás megkezdése előtt megjelent a járásbírónál Sándor Pál országgyűlési képviselő és a következőket mondta a bírónak:

— Én a tegnapielőtti tárgyaláson azért nem jelentem meg, mert egyrészt Polónyi Géza már harmadszor idéztet be engem a pörben, másrészt pedig szombaton beszélnem kellett a képviselőházban. Olvasván azonban a tárgyalásról szóló tudósításokat, szükségét érzem annak, hogy tanuvallomást tegyek. Bejelentem tehát a bíró urnak, hogy rendelkezésére állok.

A bíró tudomására adta Sándor Pálnak, hogy a bizonyítási eljárást már szombaton befejezte s így a felek meghallgatása nélkül semmit sem tehet. Sándor Pál jelentkezését kötelességszerűen tudomásul veszi.

Új védők.

Allghogy Benke bíró a tárgyalást megnyitotta, bírót, közönséget szinte lázas izgatottságba hozta Heltai Ferenc bejelentése, hogy védője Darvai Fülöp az ő képviseléstől lemondott s új védőkül Eötvös Károlyt és Lengyel Zoltánt nevezl meg.

Mintha villám csapott volna le az égből. Polónyi amugy is beteg orcája fakóvá vált, amikor Eötvös Károly Perí Soma dr. kíséretében, majd Lengyel Zoltán a terembe lépnek és átadják Benke bírónak meghatalmazásukat.

Benke bíró pont 10 órakor nyitotta meg a tárgyalást és bejelentette, hogy Sándor Pál tanúnak jelentkezett.

Heltai Ferenc bejelentette ezután, hogy eddigi védője, Da vai Fülöp akadályozva van a megjelenésben, helyette Eötvös Károlyt és Lengyel Zoltánt bízta meg a védelmével.

Lengyel beszél.

Lengyel Zoltán nyomban fel is szólalt és kijelentette, hogy tudomása szerint a bizonyítási eljárás még nincsen befejezve. Ennélfogva visszatér Polónyinak tegnapelőtti tett ama vakmerő kijelentésére, hogy ő május 30 tól augusztus 6 ig nem foglalkozott volna a pör aktáival és hírlapokat nem olvasott volna. Ezt lehet hinni egy vidéki szatócsnak, de egy miniszterről, akinek egész existenciája fordul meg ezen a pörön, illet főtételezni abszurdum. De legyen igaz a sértettnek, hogy ő nem olvasott újságot. Egyéb konkrét bizonyítékok is vannak. Kiss dr. vizsgálóbíró tanúsíthatja, hogy a sértett meghatalmazottja nemcsak lemásolta a vallemásokat, hanem tudomására is hozta Polónyinak. Csodálatos, hogy a vizsgálóbíró vallomásának nem akar a bíróság annyi fontosságot sem tulajdonítani, mint Polónyi fizetett alkalmazottjának. De Magyar István királyi ügyész után is értesült Polónyi a vallomásokról, mert Magyar ügyész naponként telefonon jelentést tett a sértettnek és van valaki, aki ezt a telefonbeszélgetést kihallgatta. Ez azonban mind csak előzmény. A sértett azt mondja, hogy ő akkor súlyos beteg volt és lapokat nem olvasott. Ezt többrendbeli tény megcáfolja. Junius 20 án bizonyos urak látogatást tettek Polónyinál. Ezeket azonban nem akarja most megnevezni, mert ez más pörre tartozik. Junius 21-én egy zilahi származású fiu járt Polónyinál éjjel 11 órakor. Polónyi akkor nyilatkozatot vett tőle a Hajdu pörben. Junius 22 én pedig

ujból fogadott egy csomó embert. Nyilvánvaló ebből, hogy Polónyi nemcsak a saját pörével foglalkozott, hanem másnak a pörével is. Junius 23 án látták Polónyit Czáránál. Junius 24-én Polónyi másfél óra hosszat konferált Günther igazságügyminiszterrel az ő (Lengyel) szemelátáira. Junius 26-án Polónyi hosszú intervjút folytatott a Pesti Hírlap egy munkatársával. Ez a beszélgetés világos céfolata annak, hogy Polónyi nem tudott volna a pöre minden mozzanatáról. Junius 29-én, Péter és Pál napján a sértett látogatást tett Kállay Andrásnál, a pör referensénél és kapacitálta őt, hogy nekem ne engedje meg a bizonyítást. Annál a Kállaynál járt, akit darabontásá miatt lecsapott a vizsgálóbírói székből. Ezt kész vagyok bizonyítani.

Eötvös a boszorkány-pörről.

Eötvös Károly (főáll)

Balds Elemér kir. ügyész: Tiltakozom a második védő felszólalása ellen. A törvény világosan mondja, hogy a vádlott több védőt hozhat: ugyan magával, de ezzel a perbeszédok száma nem szaporítható.

Kenedi Géza, Komlós Ágost védője: Az ügyész tévedésben van. Igaz ugyan, hogy a perbeszédok száma nem szaporítható, de ez nem vonatkozik sem az indoklásokra, sem a felszólalásokra. Hiszen ha ezekhez sem volna joga a második védőnek, akkor miért engedné meg a törvény, hogy itt legyen?

Bíró: A járásbírószágon hajlandó a második védőnek megadni a szót, mert a megtett indítvány újabb megokolásához joga van.

Eötvös Károly: Kijelenti, hogy védőelődjének minden kijelentését magáévá teszi. Azután kijelenti, hogy az egész pör nem egyéb, mint közepkori babona-pör. A törvény első paragrafusa azt mondja, hogy tanuvallomást senkit felelősségre vonni nem lehet. A tanuvallomás alkotmányos jog és polgári kötelesség. Ebből bűnügyet csinálni nem lehet. Ezt a királyi ügyésznek tudni kötelessége. Ehhez hasonló pört még soha életében nem látott. Undoknak, utálatosnak, erőszakosnak tartja ezt a pört s reméli, hogy az ügyész vele egy véleményen lesz. Ha ezt a pört tovább folytatják, akkor Magyarországon tisztas bíróság, becsületes pört többé nem folytathat, mert minden tanu óvakodni fog attól, hogy tanuvallomást tegyen. Ez lehetetlen, erkölcstelen és példátlan. Erre példát statuálni nem enged. Ezért tisztelettel indítványozza, hogy ezt a boszorkány-pört a bíróság szüntesse meg és az összes iratokat dobja a fűtőkemencébe.

Heves jelenetek.

Balds ügyész: Eötvös előadásában voltak egyes kifejezések, amelyek a legmélyebben sértik a kir. ügyészi intézményt. Reméli, hogy a bíróság a törvényben biztosított jogával élni fog a közérdek szempontjából. Az ügyészi intézményt Lengyel Zoltánig mindenki tisztelte.

Lengyel Zoltán (főugrik): Kikérem magamnak! Nem engedem magamat leckéztetni.

Ügyész: Távol volt tőlem a szándék, hogy megsértsen, de amit mondtam, — fenntartom. Beszéde további folyamán az ügyész azt hangoztatja, hogy a védelem egyre huzni halasztani kívánja ezt a pört. Tegnapielőtti fölhívta a védelmet, hogy terjessze elő a bizonyítékait. Nem terjesztette elő, mert nem tudta.

Kenedi: Dehogy nem tudtuk!

Ügyész: Egyébiránt is a gyorsról jegyzések bizonyíthatják, hogy a bíróság szombaton befejezetlenként jelentette ki a bizonyítási eljárást. Az elévülés kérdésében a bíróság végzést hozott, ebbe tehát belemenni nem lehet. Arra vonatkozólag, amit Lengyel Zoltán Magyar István királyi ügyészről mondott, megjegyzi, hogy a védő tisztában lehet ennek következményével.

Eötvös: Ugyan hagyja el!

Ügyész: Nagyon szeretem az anekdotákat, de csak a maguk helyén. Ugy látom, hogy a védelemnek nincsenek egyéb fegyverei, mint újabb rágalmak.

Lengyel Zoltán: Visezzautasítom!

Ügyész: Uralm, önök is így beszéltek.

Lengyel: Akkor ezentul is így fogok beszélni!

Ügyész: A vádlottak ki lettek hallgatva...

Heltai: Nem lettem kihallgatva!

Bíró: Ezért rendreutasítom!

Heltai: Kétszer jelentkeztem szólásra, a bíróság egyszer sem adta meg a szót!

Ügyész: Ha teljesen következetes akarnék lenni, akkor tiltakoznom kellene Sándor Pál kihallgatása ellen. Én azonban hozzájárulok, föltéve, ha arra a tényre akarják kihallgatni, hogy Polónyi kapott e 10.000 forintot, vagy sem. Egyéb dolgokra vonatkozólag ellenzem a kihallgatását.

Bíró: Eötvös Károlyról, akit mindenki ösmer s akire az ország büszke lehet, föltételezem, hogy az ügyészséget sérteni nem akarta. Sándor Pál kihallgatását elrendeli azokra a dolgokra, amelyek idetartoznak.

Lengyel Zoltán: Én az ügyészi intézménynek mint ügyvéd, mint képviselő és mint ember csak úgy vagyok barátja, ha szabad intézmény és nem a mindenkori igazságügyi miniszter utasítására dolgozik.

Heltai: Emlékezteti a bírót, hogy két ízben jelentkezett szólásra vallomásának kiegészítésére véget. A bíró ur mindig azt mondta, hogy ennek később lesz helye. De sohasem hívta föl erre.

Bíró: Volt alkalma rá elég.

Lengyel: A bíróság mindig az ügyészi véleményhez hajlik. Ő teljes szólásszabadságot kér, mert ez a bíraskodás érdeke.

A bíró ezután felfüggesztette a tárgyalást.

Botrány a folyosón.

A tárgyalás folyamán a terembe tödő őriási tömeg nagy botrányt okozott. A zsúfolásig megtelt tárgyaló helyiségből egyesek nem voltak képesek kijutni a folyosóra és ezért hangos szóváltásokba, majd lármába törtek ki. A bíró felfüggesztette a tárgyalást és elrendelte a terem kiürítését, a szolga azonban tehetetlen volt a nagy számú hallgatósággal szemben. Végre két jelenlevő rendőr segítségével nagy nehezen kiszorította a közönség egy részét a folyosóra, ezek azonban betörték az ajtót és nagy zaj közben újból beödultak.

A bíró most a rendőrséghez telefonált, ahonnét egy szakasz rendőr sietett a helyszínére, akik azután rendet teremtettek.

A mai tárgyaláson kihallgatták Sándor Pál országgyűlési képviselőt, aki kijelenti, hogy nincs közvetlen tudomása arról, hogy Ullmann, a Duna gőzhajózási részvénytársaság vezérigazgatója a partbérlet ügyében pénzt adott volna Polónyinak. Azután részletesen elmondja a Halmos János lakásán lefolyt jelenetet, amikor Heltai Ferenc közölte, hogy Polónyi a rakpart bérlet dolgában husz harmincezer koronát kapott.

Sándor Pálhoz ezután a védő, az ügyész és Heltai Ferenc intéztek kérdéseket, amelyekre kijelenti még, arról, hogy Ullmann Polónyinál járt, csak hallomásból van tudomása. Tény azonban az, hogy Polónyi teljesen megváltoztatta magatartását a partbérlet ügyében és ez neki is annyira visszatetszett, hogy azóta ő sem érintkezik Polónyival.

Azután Benke dr. bíró a tárgyalás folytatását délutánra halasztotta. A délutáni tárgyaláson Polónyi Géza nem jelent meg, mert rosszul lett.

A tárgyalás Lengyel Zoltán felszólalásával kezdődött. Előterjesztést tesz a bizonyítás kiegészítéséről, majd kijelenti, ha bebizonyosodik, hogy Polónyi becsülete érintetlen, ő lesz az első, aki bocsánatot fog kérni tőle.

Polónyi sir.

Balds Elemér dr. ügyész vádbeszédében a tényállás rövid ismertetése után Heltaira nézve, aki mindvégig fentartotta megátalkodottságát, rágalmazás vétségének megállapítását és a törvény teljes szigorának alkalmazása mellett fog házbüntetés kimondását kéri.

Utána az időközben megjelent Polónyi Géza szólal fel röviden. Midőn az igazságügy-miniszteri székéből távozott, kijelentette, hogy rágalmozóit a magyar bírák ítélőszéke elé állítja. Ez kötelessége volt, ezzel tartozott állásának és nemzetének. A most lefolyt tárgyaláson a vádlottak nem tudták állításuk valódiságát bebiztosítani. Reméli, hogy a bíróság ítélete tilalomfa lesz azok számára, akik az ő családi életében és becsületében gázolni akarnak és reméli, hogy nem halt ki még Magyarországon az érzék a család és a becsület szentsége iránt.

Az utolsó szavakat Polónyi könyezve mondotta. A közönség egy kis része éljenzett.

Eötvös védőbeszéde.

Polónyi után Eötvös Károly tartotta meg védőbeszédét. Ötvenegy órában beszélt és előadását számos anekdotával fűszerezte. Ujból hangzott, hogy a vád nevetéses és alap-talan. Az egész per hallatlan arcuicsapása az igazságszolgáltatásnak és hogy bíról, ügyészi és védői praxisában, amelyet oly régóta folytat, nem tud hasonló esetet felmutatni. Ha neki azt mondják, hogy száz ilyen eset van, ő azt százszor nem ismeri el. Nem is akar a dolog érdemébe bocsátkozni, hanem csodálkozik, hogy az ügyész ur, akit ő nagyon tehetséges embernek ismer, nem állotta a pert keresztülvinni és a majdnem pozitívítással felsorolt bizonyíték elfogadását megtagadni. Végre is az ügyész ur nem állíthat ki oly szegénységi bizonyítványt Polónyinak, hogy ő, ha egy ilyen dolgot akar nyélbe ütni, tanukat visz magával. Mivel Ullmann már meghalt, más pozitív bizonyítékot senki sem hozhat. Furcsa dolog is, hogy Polónyi, aki a partbírelt ügyében néhány héttel előbb megbuktatja az indítványt, pár nappal rá annak legteljesebb szószólójá közbe tartozik. Elmondja, hogy Lónyainak ugyanilyen okok miatt kellett a minisztérium éléről távoznia. Polónyinak is távoznia kell és pedig el kell temetkeznie, ugyanis elhalott. Kéri védcének felmentését.

Lengyel Zoltán felszólalását a bíró, tekintettel arra, hogy csak egy védő beszéhet, nem engedélyezte.

Kenedi Géza dr. kijelenti, hogy ő mindig védője volt az ügyészi intézménynek, amelyet tisztel, de a mai eljárás nagyon megroggyasztotta a hitét az ügyészi intézmény tisztaságában. Ő mindig ott volt, ahol védeni kellett az ügyészséget, ezt Polónyi nem mondhatja el magáról. Saját tapasztalatai alapján mondhatja, hogy Polónyi minisztersége alatt az ügyészeknek parancsokat, utasításokat osztogatott, sőt velük úgy bánt, mint lakájokkal.

Heltai védekezése.

Ezután Komlós dr., majd Heltai Ferenc szólalnak fel.

Heltai hosszabb beszédében foglalkozik azzal, hogy az ügyész az ő megátalkodottságát emelte ki. Nagyon jól tudja, hogy bárhogy viselkedhetett volna, őt mégis elítélik és semmi esetre sem engedték volna meg neki a valódiság bizonyítását.

Az ügyész izgatottan felugrik és tiltakozik Heltai ez-n állítása ellen.

Heltai: Kérem, hát már ez is sérülés? Akkor visszavonom. Az ügyész szombatán bejelentette, hogy azért jött ide, hogy megtudja, ki Polónyi Géza. (Az ügyész felé fordulva.) Hát uraságod idegen, hát uraságod nem tudja, nem ismeri Magyarország utolsó harminc évének történelmét? Én megmondanám, ki Polónyi,

de szemben ül velem a fia. Én tiszteltem azt a pietást, amelylyel egy fiunak az apával szemben viseltetnie kell; ez és a bíróság iránti tisztelet gátol abban, hogy ezt megmondjam.

Végül kijelenti, hogy az a törhetetlen meggyőződése és azt vallja Isten és ember előtt, hogy Polónyit Ullmann megvásárolta! (Nagy mozgás.)

Heltai beszéde után a hallgatóság nagy éljenzésben tört ki, mire a bíró izgatottan felugrik:

— Ki a közönséggel!

A hallgatóságot eltávolítják. Lengyel Zoltán a nyilvánosság kizárása miatt semmiségi panaszt jelentett be.

Az ítélet.

A bíró tíz órakor kihirdette az ítéletet, amely szerint a bíróság bűnösnek mondja ki Heltait két rendbeli rágalmazás vétségében és ezért tizennyolc napi fogházra és kétszáz korona pénzbüntetésre, Komlóst pedig bűnösnek mondja ki két rendbeli becsületsértés vétségében és ezért negyven korona fő és husz korona mellékbüntetésre, az ítéletnek a „Magyarország” című lapban leendő közzétételére és az összes költségek viselésére ítéli.

Az ügyész az ítéletben megnyugodott, a védők felebbztek és összes semmiségi panaszait fentartották.

A hallgatóság úgy Heltait, mint Lengyelt a teremben, a folyosón és az utcán tüntetően éljenezte.

Nem jött el!

A trónörökös nem vadászik Kisjenőn.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 2.

Holnap kezdődnek Kisjenőn az udvari vadászatok. József főherceg már tegnap megérkezett Kisjenőre, de akit szintén vártak, Ferenc Ferdinánd trónörökös nem fog résztvenni az élvezetes vadászatokon. A trónörökös jövetelét bizonyosra vették Kisjenőn és már el is készítették lakosztályát, csak ma, az utolsó órában, amikor fogadására teljesen elkészültek és a csendőrség létszámát is felszaporították, tünt ki, hogy látogatása elmarad.

József főherceg nejevel, Augustia főhercegnővel és nagy kísérettel az udvari vadászatokra tegnap este hét óra öt perckor Kisjenőre érkezett a gyorsvonathoz Kétegyházaán kapcsolt egyik szalonkocsiban.

Kiséretében voltak: György bajor herceg, Üxküll-Ghyllenbandt budapesti hadtestparancsnok, Libits Adolf jószágigazgató, Révay Simon báró, Keltz Gyula cs. és kir. kamarás, Vecsey Miklós báró, Eszterházy Mór gróf és Batthyány gróf huszárszázados, a főherceg szárnysegédje.

A főherceg és kísérete ez alkalommal csak rövid ideig, mindössze három napig fog Kisjenőn időzni. Az első napon, december harmadikán Somoson, negyedikén és ötödikén pedig Bánkuton fognak vadászni, ahonnan esténként kocsin térnek vissza Kisjenőre. A vadászatok azelőtt nyolc-tíz napig szoktak tartani és annak okául, hogy a főhercegi pár most csak három napig marad az uradalmi birtokon, a vadállomány csekélységét emlegetik.

Két nagygyűlés.

A vidék kereskedői és iparosai Aradon.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 2.

December 15-ike a közgazdasági élet nézőpontjából nevezetes nap lesz Aradon, úgy a kereskedők, mint az iparosok e napon kerületi nagygyűléseket tartanak, hogy nagyfontosságú aktuális ügyeiket megvitassák. A két értekezlet előkészületeiről a következő tudósítást adjuk.

Az Országos Magyar Kereskedelmi Egyesülés aradi kerületének választmánya vasárnap délelőtt Éles Ármin elnöklésével ülést tart. Az ülésnek nevezetes határozata, hogy december 15-én vasárnap délelőtt kereskedői nagygyűlést tartanak a legutóbb előtérbe került, fontos kereskedelmi érdekekben való állásfoglalás céljából. A nagygyűlés, amelyre az Omke központjának vezetői kiltásba helyezték megjelenésüket, első sorban az adóreform kérdésével foglalkozni, amely tudvalevően rendkívül sérelmes és nagymérvű újabb megterheléseket jelent a kereskedőkre nézve. Napirenden lesz az új szövetkezeti törvénytervezet, főként annak a fogyasztási szövetkezeteket illető része, végül a polgári perrendtartásnak azon tervbe vett rendelkezése, amely a vidéken levő könyvkövetések perlésére vonatkozik. A nagygyűlésre az Omke aradi kerületének tagjain kívül meghívják az aradi kereskedelmi testületeket és egyesületeket, az aradi és megyei hatóságok vezetőit, az Aradon lakó országgyűlési képviselőket, továbbá az Omke csabai, makói, tomesvári, szegedi és gyulafehérvári kerületeit.

A vasárnap választmányi ülés ezenkívül az adóvető bizottságok kérdésével is foglalkozott, annak alkalmából, hogy az adóvető bizottságokat legközelebb az 1908—10. évekre újalakítsák. A választmány: Tedeschi Viktor, Tenner József és Adler Andor főszóalásai után elhatározta, hogy megkeresést intéz Arad város polgármesteréhez, hogy az aradi adóvető bizottságba a város részéről kiküldendő bizottsági tagok egyike kereskedő legyen, megkeresi Arad vármegye alispánját, hogy az aradvidéki adóvető-bizottságba, amelynek rendes tagjai között egyetlen kereskedő sincsen, a megye részéről egy kereskedő is küldessék ki, még pedig a Pécskán lakók közül. A megalakítandó adóvető-bizottságok elnökeit megkeresi a kerület, hogy minden alkalommal, a mikor kereskedők adóját tárgyalják, az írtókat ne csak a hírlapok útján, általánosságban, hanem külön meghívók útján idézzék meg, hogy azok jelen lehessenek adójuk tárgyalásánál. Hasonló kéréssel fordul az adófelszámolási bizottság elnökéhez is.

A kerület titkára, Faragó Rezső beszámolt az Omke központi választmányának november 23-án tartott üléséről, s annak a ki-egyezés kérdésében történt ismeretes állásfoglalásáról. Végül Adler indítványára elhatározták, hogy az aradi vasúti pályaudvar teherkezelésénél tapasztalt mizériák orvoslása érdekében az Omke központi elnöksége útján keresnek orvoslást.

Ugyancsak december 15-én vasárnap tartja az aradi építőiparosok szövetsége is aradi nagygyűlést.

A nagygyűlésen részt fog venni a Magyar építőiparosok országos szövetsége, vezető férfaiival és nagyszámu tekintélyes budapesti építőiparossal. A budapestiek részéről Koch Károly építész, az országos szövetség ügyvezető alelnöke, Farkas Elek, az országos szövetség

főtktára és Erőss Sándor dr. építész fognak előadásokat tartani. Beszélni fog Nagy Emil, Szolnok város orsz. képviselője.

Az aradi szövetség Fábry Sándor dr.-t, az arad csanádi vasutak igazgató elnökét kérte fel a díszbeszéd tartására, akinek nagy tudása, gazdag tapasztalásai, az iparügyek iránti meglehetősen érdeklődése és páratlan ékesessége ezt a gyűlést igen magas színvonalra fogja emelni.

A tárgysorozaton a szorosán vett szakkérdéseken kívül szerepelni fog egy általános munkaadó szövetség létesítésének kérdése, az ipartörvény reformja, az adóreform által az iparosvilágra nehezedő sérelem orvoslásának kérdése, a tanoncotthonok, a munkáskönyvtárak létesítése.

A vidékről már eddig is nagyszámu szövetség és ipartársulat jelentette be részvételi szándékát. E öreláthatólag az alföld és a délvidek szövetségei valamennyien, az ipartársulatnak legnagyobb része képviselve lesz a gyűlésen. A vendégeket külön bizottság fogadja a vonatnál s délben társasbéd lesz. Gyűlés után pedig banquet, melynek sikere érdekében szintén külön bizottság buzgólkodik.

A zenekar mélyén.

*

Tömjénillat árad az Ibisekkel és más egyiptomi csodamadarakkal ékesített szinpadról, átlépi a suffiták határait, belengi a szép asszonyokkal telített földszintet, kacérkodik az alsó páholyokkal, versenyre kél egy-egy erősebb parfümillel, legyőzi és megöli ennek kábitó illatát, azután kirándulást tesz az emeletekre, megcsapja a Kállay Jolán szabályos orrát, sőt fellátogat a karzatra is, ahol egy-egy jámborabb nézőben templomi hangulatokat ébreszt. Tömjénillat és egyiptomi hieroglifek: Aida adják, a díszes nézőtér pedig e'ragadtatással veri össze tenyereit és az izzó körték elé hívja a cimszerepet játszó Wlassák Vilmat, a vendég Amnerist, meg a többieket, akik hangjuk melegségével nilusi hangulatokat varázsolnak az élénk fantáziájú színházlátogató elé. Az ezer és egynéhány szempár a szinpadra tekint, odatrányozza összes tapsait, csak egynéhány — nagyon kevés — fűrkésző szemsugár téved le elvétve a karmesteri pulpituhoz, vagy még mélyebbre, ahol az összhangot szolgáltató fejelemzett hadsereg ül, az apró gázlámpák mellett. Csak a gégejükkel szórakoztató előadókat látják, ezek közül is csak azokat, akiknek joguk nyílik egészen a sugólyuk elé állni, hogy teljes hatással harsoghassák el a Verdi-opera világraszóló dallamait. A taps csak nekik szól, míg a „tömeg-énekesek”: a kórus tagjai, akik csak oldalt, vagy a szinpad mélyéből harsoghatnak, kevés érdeklődést keltenek s ha egyik másik mégis magára irányozza a közfigyelmet, ez csak azért van, mert véletlenül szólót énekel, vagyis egy-két taktussal előbb kezd el a dallamot, mint osztályos társai. Ez a „közfigyelem” természetesen nem babérttermő, sőt rendszerint birság a vége, elsején kegyetlenül levonják. Nem is ambicionálják a „tömeg-énekesek”, megelégszenek azokkal a tekintetekkel, amelyek a primadonna lengő ruháján át verődnek rájuk. Kénytelenek beérni ezzel, be is érik, mert van valami vigasztaló benne: az, hogy még sem ők azok, akik felett teljesen elnéz az ezeregyszemű Cézár. Vannak még náluk is létező, illetve „elnézettebbek”: a zenekar névtelen titánjai, a kótaforgató cvikkeres, pápaszemes, vagy jószemű „muziker”-ek, akiket láthatatlan dróton rángat a pápaszemes Tilger karmester pálcája. Őket igazán csak néhány „zenehiválnak” csufolt, az elméleteket is értő, kontrapunktos szakértő figyeli, de ezek azután kegyetlenül, operaházi mértéket alkalmazva és kinosan szisz-

szennnek fel, ha a primhegedűs, fanyar kedvében, egy harmincketted, vagy pláne hatvannegyed ütemmel előbb kezd, vagy az A úgy szól az egy kilencvened hanggal lejjebb vagy feljebb stimmelt hegedűjén, mintha G-nek vagy H-nak született volna. De a szakértők is csak kinos felszisszenésekben adnak kifejezést véleményüknek, míg ha a zenekar pontos, mint egy géprejáró bürokrata, csendesen, a megelégedés külső jelei nélkül ülnek a zsölleikben: — Ennek így kell lenni — gondolják — így hallottuk a bécsi operában.

Ilyen a zeneértő, a közönség pedig a zenekarral szemben — semmilyen. A tenyerek zaja a szinpad primadonnáinak szól, tapsolják, Aida-t, üdvözlik Amnerist, lenn a zenekarban pedig, közönyösen, talán gunyosan mosolyog egy érdekes arcu ember, hónaljában fogva a hegedűt, balkezeben a hegedű szólamot. Egy látcsó véletlenül odatéved:

— Nini, ki az? Nagyon ismerős az arca. Mintha már láttuk volna a földszinten, vagy a szinügyi bizottság öblös páholyában... Nagyon hasonlít... Kihez is hasonlít?... Igen, Mandl Vilmoshoz... Csakugyan, mintha ő volna... Még se ő... mit keresne Mandl Vilmos a zenekarban... Ő most a vízvezetékot őrzi...

Es a látcsó elfordul és Kállay Jolánra irányodik, vagy egy csinos huszárgyerekre, aszerint, hogy férfi kezeli-e avagy nő. Pedig a nagyító lencse jól mutat. A zenekar mélyében csakugyan Mandl Vilmos dr. ül, hóna alatt a hegedű, jobbában kotta. És — nini! — vannak ott még egyéb „civilék” is. Ott van Robitsek, a zenetanár... Holtzer József... Kell József... Még mások is. Kár, hogy előbb nem vettük őket észre. Pedig már két hét előtt is ott ültek, amikor Korányi Frida játszotta az Amneris szerepét, Akkor még kissé feszesen, most már úgy, mintha az ő asszisztenciájuk mellett építették volna a zenekart. De talán Mandl Vilmos a legfogmatikusabb. Ugy kezeli a vonót, mint a törvénykönyvet. Olyan speech-eket vág ki a négy húrban, mintha a közgyűlési teremben volna. Ugy picikattózik mint egy hivatalos művész, olyan fejelemmel várja a Tilger karmester intését, mintha a gázsi megvonástól félne. És nem hozza ki semmi a sodrából: ez a művészet szerete. Ott a pulpitu mellett elfelejti a közéleti harcokat, csak az ötször vonalozott papirost szemléli. Két hete, a választások napján, éppen így ült.

Aida-t adták a színházban, szavazó lapokat adtak le a városházán. Este fél kilenckor volt a legizgalmasabb hangulat a szavazatszedő helyiségben. Csak néhány rövid szavazaton mult, hogy Mandl Vilmos tagja lesz-e a törvényhatósági bizottságnak, vagy sem. Ő ezalatt az Aida templomi jelenetét játszotta Hívei izgatottan várták az eredményt, ő izgatottan leste — Radames hangjait. Kilenckor kihirdették az eredményt: Mandl Vilmos győzött! Nagyszámu hívei tapsban törtek ki. Ő hallotta a tapsokat, de azokat, amelyek Aidának szóltak. És tekintetét a karmesteri pálcára szegezve, játszott tovább. A zenének lebűvölő hatása van... És mit törődik ma az ellene benyújtott petícióval? Az Aida szólamai szebbek, mint a felebbezés indokolása, Mandl Vilmos játéka precízebb, mint a petíció fogalmazása. Ő nem csinál nevetető gikszereteket, mint Moravék Elmér és társai. A művészet szép és aki berkeibe menekül, jobban jár, mint néhány közéleti intrikus. Mandl Vilmos ott érzi magát jól, ahol másnak tapsolnak, nem fogja el keserűség, hogy a földszint és a páholyok közönsége az önzetlen filharmonikusokat nem veszi észre.

Zugó taps kergeti szét a tömjénillatot, mosolyogva hajlonganak Amneris és Aida, a filharmonikusok pedig, ott lenn a zenekar mélyén, nem várják a tapsot, komolyan néznek a karmesteri pálcára. Holnap is így lesz, de ők azért precizen kezelik a vonót...

— nyi.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A színház műsora:

Kedd: Aida, opera. Fodorné Aranka vendégtolléptével. (Bérlés A.)
Szerda: Az államtitkár ur. vigjáték. Lippichné Zikó Irma vendégtolléptével. (Bérlés B.)
Csütörtök: Josette kisasszony a feleségem, vigjáték. (Bérlés C.)
Péntek: Varázskeringő, operette. Bemutató előadás. (Bérlés A.)
Szombat: Varázskeringő, operette. (Bérlés B.)

URANIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadságtér mellett.)

Keddi műsora:

1. Egyiptom. (Természetutáni felvételek.) 2. Aki nem tud meghalni. (Komikus kép.) 3. Minden kezdet nehéz. (Kacagtató kép.) 4. Lóversenyessalók. (Rendkívüli érdekes kép.) 5. Egy kéz drámája. (Párisi életkép.) 6. Megszökött kocsil. (Kacagtató kép.) 7. Libák. (Természetutáni felvétel.) 8. A zene hatalma. (Bohózat.)

Előadás kezdete 5, 8 $\frac{1}{2}$ és 8 órakor.

* Aida. Az idei szezon legnagyobb színházi eseménye volt az Aida bemutatója. Aidaiban eredetileg Fodor Arankának, az aradi színház állandó vendégeinek kellett volna Amnerist énekelni, azonban ennek a fellépésnek a bemutatón idején akadályai voltak. Ma Aida negyedik előadásán láttuk Fodor Arankát Amneris szerepében. Az egyiptomi királyleányt kiváló alakításban, nagyszerű énekművészettel hozta szinpadra Fodorné. Nem mindennapi alt hangja a remek szerep minden nehézségét könnyen győzte, minden szépségét érvényre juttatta. Különösen a negyedik felvonásban volt, valószínű diadalmas sikere. A közönség ötször hívta a lámpák elé. Az előadás egyébként a már méltányolt kitűnő volt: Wlassák Vilma Aida szerepében ma is brillírozott és a közönség valósággal elhalmozta szeretetével. Ferrarié, mint Radameszt föltétlen dicsőret illeti. Sok tapsot kapott Ladisslay, Hunyady és Fejérnek is meg kellett jelennie a függöny előtt. H. G.

* A Varázskeringő bemutatója. Strauss Oszkár nagystíliú operettje, amely páratlan sikerek között, fényes diadallal bevoitult a budapesti Királysínházba is, pénteken az aradi színházban is bemutatóra kerül. A kitűnő népszerűségben a Vig özvegygyel vetélkedő darabnak aradi próbáit már be is fejezték. A vezető szerepet Kállay Jolán fogja játszani, míg a többi szerepek Faludi, Wlassák Vilma, Szathmári, Leövei, Zalai és Ujj Kálmán kezében vannak.

* Uránia színház. A legnagyobb siker a közönség tetszése. Ezt a sikert máris elérte az Uránia színház, melynek mozgó képeiben ezer és ezer néző gyönyörködött és az érdeklődés változatlanul megmaradt hétfőn is, amikor nagyon válogatott közönség töltötte meg a színházat. A legnagyobb érdeklődést az Egyiptomban készült mozgóképek keltette. A messze kelet ezernyi szépségét, tarka életét élethű kivitelben adta vissza a vászon és a közönség alig tudott betelni a pazar látvánnyal. A humoros képek ötleletesen vannak összeválogatva úgy, hogy az a kacagás, mely az Uránia nézőterét felverte, bármelyik francia bohózat dicsőségére válnék. Az előadások hétköznapokon délután öt órakor kezdődnek. A második előadás 1 $\frac{1}{2}$ kor, a harmadik és utolsó előadás nyolc órakor kezdődik.

* Az Aida másodszer. A mai nagy siker után, amely Verdi hatalmas művének előadását kísérte, holnap is szinre kerül az Aida opera. A keddi előadás Fodorné Aranka ugyancsak Amneris szerepében lép föl. A többi szereplők a régiek. Az előadás rendezés helyárrakkal A.) bérlésben megy.

* Kincses kalendárium. Az új kalendárium megjelenése figyelmeztet bennünket, hogy vége felé

közeledik az esztendő. A könyves boltok kirakataiban a Kincses Kalendárium piros kötetei az új esztendő közeledténél a legelső hirdetői. Az új Kincses Kalendárium még jobb az ideinél és a régiéknél, pedig azok is jók voltak. De a legfinomabb bor is minden esztendőben javul, a mint öregedik, így javul a Kincses is írónak, művészeinek s jóakaróinak évről-évre öregedő tapasztalatai következtében. A Kincses új kötete a következő nagyobb cikkeket közli: első sorban az év történetét, az év nevezetes halottjainak arcképeivel. Azután a magyar mitológiáról olvashatunk egy cikket: a pogány magyarok hitéről. A szokások statisztikai táblák után két érdekes cikk ismerteti Európa fejedelmi családait s a magyar arisztokráciát. Érdekes dolgokat lehet olvasni az orvosi műtét közben való narkotizálásról, e sokat sejtető címmel: Egy pillantás a másvilágra. A legszigorubb aszkéta-életet élő apácákról, a karmelitákról is van a Kincsesben egy cikk, ugyszintén a jövő városáról is. A Széchenyi Vanderbiltnász aktualissá tette az amerikai arisztokráciát és nemességét. Egy nagy tanulmány képekkel és térképekkel ismerteti a sarkvidéki expedíciók eddigi eredményeit. Egy cikk bebizonyítja, hogy a természetben is van halhatatlanság. A misztikus természeti tünetek közül a villám csapást és a jégesőt ismerteti egy-egy nagy tanulmány. Az állatok világából, valamint a mindennapi természettudomány köréből egy tucatnál több cikk következik ezután, de jut tér a méhészet, a biliárd-játék és a skandináv államok történetének ismertetésére is. Egy nagy cikk megismerteti velünk a Vatikánt és lakóit, írásban és érdekes képekben. Nagy érdeklődésre tarthat számot a modern szocializmus irányait ismertető cikk is. A Kincses Kalendárium külső formája és az ára azonban most is változatlan maradt: a csinosan bekötött kalendárium ára még mindig csak két korona.

Barabás Béla honorárium-pöre.

Az újszentannai zendülés epilógusa.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, december 2.

Az aradi járásbíró előtt egy rendkívül érdekes honorárium pör vár ítéletre. Az eset elvi szempontból is nevezetes; ezenfelül érdekessé teszi különösen az, hogy az előzményét Aradmegyének egy izgalmas szenzációja adja, amely annak idején hetekig lekötött minden érdeklődést.

Az újszentannai zendülésből fejlődött ez a honorárium pör. A véres bíróválasztás révén, a mint ismeretes, harmincnégy újszentannai ember részint lázítás, részint hatóság elleni erőszak miatt pörbe került. Mind a harmincnégyen Barabás Bélát bízták meg védelmükkel, akivel összesen *hatezer korona* honoráriumban egyeztek meg. A *hatezer koronáról* a hat legmódsosabb vádlott vállalt, amelyet azóta le is fizetett; sőt annak összegét a többiek között kivette és beszedte.

A pör befejezése után Barabás Béla az érdekeltektől újabb díjazást követelt, s ezt a következőkkel indokolta: A mikor a pör elvállalta, nem volt még szóbeli felelővitéli tárgyalás. Az új büvádi perrendtartás folytán a nagyváradi kir. táblán *szóbeli tárgyalást kellett tartani* és azon személyesen képviselni az érdekelteket. Miután a szóbeli felelővitéli tárgyalás költségeit és díjazását az eredetileg megszabott összeg megállapításánál nem vették figyelembe, Barabás erre külön díjazást követelt, végső összegben mintegy *háromezeröttszáz* koronát.

Az újszentannaiak meglagadták az újabb díjazás megfizetését, s arra biva kóztak, hogy a 6000 korona kisdíjt tiszteletdíj az egész per viteleire vonatkozott, tekintet nélkül annak előre látott, vagy előre nem látható fázisaira.

Az ügy perre került, amelyet az aradi járásbíró már letárgyal, s amely legköze-

lebb *ítélhetőzatalra* kerül. Jogász körökben nagy érdeklődéssel várnak az ítéletre, amely bizonyos tekintetben elvi jelentőségű lesz arra nézve, hogy a védőnek mikor lehet joga az eredetileg megállapított tiszteletdíjon felül is munkadíjat követelni.

SPORT.

+ Az Aradi Torna-egyesület választmánya folyó hó 8-án, délután 6-7 órakor a liceumi tornacsarnokban ülést tart.

Tömeges okirathamisítás Őszentannán.

Tizenkét vádlott.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 2.

Az aradi királyi törvényszéken ma kezdtek tárgyalni azt a tömeges okirathamisítási ügyet, amely Őszentannán 1904-ben nagy port vert fel. A tizenkét vádlott közül ma délután csak az elsőre került a sor s így a bíróság nem hozhatott ítéletet, mert még számos tanu kihallgatása is holnapra maradt. A felette érdekes per előzményei ezek:

Őszentanna község 1884-ben megvette az államkincstártól a Kispál határában fekvő „Csilva” elnevezés alatt ismert pusztát. A földdarabot azután felosztották és az egyes részeket haszonbérbe adták 25, 30, 40 forintjával Őszentannai lakosoknak. A haszonbér kezelésével és a főkönyvek és a napló vezetésével megbízták Buttinger János Őszentannai földmivest. Buttinger a befolyt pénzeket és a könyveket 1904. évig kezelte. Akkor állandó nyugelkedése miatt, mit egy még az 1903. évben szenvedett lábörés vont maga után, átadta a vilgosi főszolgabíró előtt a pénztárt Szelezsán Ilés Licsunak, ki a könyvek kezelése körül számos rendellenességet tapasztalt. Erről Szelezsán jelentést tett Aradvármegye alispánjának. Az alispán, miután az ügyet behatóan megvizsgálta, utasította Medveesky Lajos számvizsgálót, hogy menjen Őszentannára és a régi pénztárossal hiteles okiratok alapján rendezze egységesen a naplókat és a főkönyvet. Így készült el azután 1904-ben *Őszentanna község hiteles főkönyve*.

Ez 1904. elején volt. Ugyanazon év július 4-ikén az Őszentannai csendőrök jelentették, hogy ez éj folyamán betörték a községházába. A tettesek többen lehettek. A betörők felfizették a nagy pénzszekrényt, melyből elvitték a benne lévő kilenc bérlői naplót. A tizedik napló nem volt a pénzszekrényben. Az tehát nem került a betörők kezébe. Ugyezintén megmaradt a főkönyv is, melyet Szelezsán, az új pénztáros, a lakásán őrzött. Az egyes tartozások megállapítása végett erre 1905. február 20-án bizottság alakult, mely egyenként kihallgatta az adószókat és bevallásuk szerint készítette el a hiányzó könyveket.

Ezen kihallgatás alkalmával többen, számszerint tizenketten, hamis okiratokkal akarták bizonyítani, hogy ők haszonbér tartozásukat már megfizették. A nyugtákon Buttinger János aláírása volt. Buttinger azonban azt állította, hogy ő az illetőktől soha pénzt nem kapott, hogy ő ilyen nyugtákat nem állított ki s hogy az aláírás hamisított. Az írásszakértők véleménye szerint az aláírás tényleg nem származik Buttingertől s így indult meg ma a tizenkét okirathamisítással vádolt ember bünpöre, melyben csak néhány nap múlva várható ítélet.

HIREK.

— A vízművek zárgondnoksága. A torony alatt nagy érdeklődéssel várják, hogy miképen fog a bíróság a vízműveknek zárlat alá való helyezése ügyében határozni. Ma estig a bíróság nem nevezte ki a zárgondnokot, amiből azt következtetik, hogy előbb meg fogja hallgatni a feleket. A város tudvalevőleg Szathmáry Károly üzemigazgatót óhajtja zárgondnokul, de a vízmű társaság, mint értesülünk, tiltakozni fog a zárlat helyezés ellen és az ellen is, hogy a zárlat elrendelése esetén Szathmáry Károlyt nevezze ki a bíróság zárgondnoknak, miután Szathmáry a város szolgálatában áll. A zárlat elrendelése és a zárgondnok kirendelése iránt e hó 4-ikén, *szerdán lesz a tárgyalás* az aradi kir. törvényszéknél.

— A lengyelítői választás. Budapesti tudósítónk jelenti: Gaál Gasztont ma a lengyelítői kerületben egyhangulag újból képviselőnek választották. Gaál tudvalevőleg a kiegyezés és a kvóta miatt mondott le és vetette magát új választás elé. Most választói szankciója után nyugodtan fog mindent megszavazni.

— Konfliktus Montenegro és a monarchia között. Zágrábból jelentik: Egy itteni lap azon szenzációs hírt közli, hogy felfegyverkezett montenegrói csapatok Krivoscsie irányában behatoltak Dalmácia területére és több községet átkulattak, a cettinjei bombamerénylet tetteseit keresve. A határsértés katonai körökben nagy izgalmat okozott. Montenegro kormánya táviratot intézett a külügyminiszterhez, amelyben a történeteken sajnálkozását fejezi ki és kijelenti, hogy mindennemű elégtételre hajlandó.

— Ahol pofozkodnak. A francia kamarában megint pofozkodott két képviselő. Nem először történt s hihetőleg nem is utoljára; az incidensnek tehát nincs komolyabb jelentősége. A miért az esetet szóvá tesszük, az mindössze csupán egy tényállásnak a konstataciója: annak, hogy a művelt kultúrember is hasznát veszi a tenyerének, ha az idegei kijönnek a sodrúkból. Mikor nálunk hangosabb szó esik a parlamentben, vagy pláne, ha valaki felindulásában egész odáig megy, hogy az öklét is megrázza: mindjárt keserves óbégatás hallatszik, hogy a művelt nyugat előtt kompromitáltuk magunkat. Ugy félünk a művelt nyugattól, mint a tüzeltől, reszketés fog el bennünket, hogy odakünn balkán tempókkal fognak vádolni bennünket, s ime: a művelt nyugat közben vígan és temperamentumosan pofozkodik, s eszébe se jut attól félni, hogy mi itt erkölcsi megrovásban fogjuk részesíteni őket. A művelt nyugat, ha dühbe jön, fűtől a műveletlen keletre, de a műveletlen keletnek folyton az jár az eszében, hogy mit fog szólni a finom és intelligens nyugat, ha esetleg megfélemlszik magáról. Mindezzel persze nem akarjuk azt állítani, hogy a pofozkodás valami fölény cselekedet. De ne reszkesünk folyton a kultúrnépek ítéletétől, mert a nyakleveseket, amint e héten megint láttuk, azok se aranysegélyes névjegyeken intézik el.

Kegyelem Hau dr.-nak. Karlsruhe-ból táviratozzák: A badeni nagyherceg, az anyósgyilkos Hau Károly dr. halálbüntetését kegyelemből életfogytiglani fegyházra változtatta át.

— Hatszázötven gyermekruha. Az aradi szegény tanulókat segélyező egyesület f. évi december hó 4-én (szerda) délután 8 órakor a polgári flúiskola nagytermében (Weitzer János-

utcai iskola I. emelet) 650 gyermeket lát el téli ruhával. Az emberszeretet ezen ünnepélyére az érdeklődőket tisztelettel meghívja özv. **Hauser Károlyné**, egyes. elnök.

— **Nagy Sándor beszámolója.** *Csanádpalotai* tudósítónk jelenti: A nagylaki kerület országgyűlési képviselője, **Nagy Sándor dr.** vasárnap délelőtt tizenegy órakor tartotta beszámolóját Csanádpalotán, nagyszámu hallgatóság előtt. A beszámolóban ismertetve a mai politikai helyzetet, a gazdasági kérdéseket, a kiegyezést és hangoztatta az általános, titkos, községenkénti választói jog szükségét. A beszédet nagy tetszéssel fogadták. A képviselő után **Szondi János ny. tanfőképző intézeti tanár** mondott lelkes beszédet és a választók törhetetlen bizalmának és ragaszkodásának adott kifejezést képviselőjük és a függetlenségi elvek iránt. Délben Nagy Sándor tiszteletére a Millennium szállóban 60 terítékű banket volt. A délután folyamán Nagy Sándor Apátfalvára ment, ahol szintén beszámolót mondott.

— **A Kossuth-szobor helye.** A városszabályozási bizottság ma **Lócs Rezső** tanácsnok elnöklete alatt ülést tartott, amelyen a Kossuth-szobor elhelyezésének ügyével foglalkoztak. A bizottság rövid vita után elhatározta, hogy a szobor-bizottság által kijelölt hely mellett foglalnak állást, miután az **Avarffy Géza** által felvetett terv, hogy a szobrot a Szent-Háromság-szobor helyére tegyék, nagyobb költségekkel jár és a vallási kegyeletet is sérti. A városszabályozási bizottság a kijelölt helyet tartja a szobor-céljaira legalkalmasabbnak és így bizonyos, hogy a közgyűlés nem fogja megmáskénti határozatát.

— **Halálozás.** **Hanekker Ferenc**, nyug. megyei hivatalnok f. évi december 1-én 83 éves korában meghalt. Az elhunyt temetése e hó 3-án délután fél 3 órakor a felső temetőben lesz.

— **A kerületi munkáspénztár új orvosrendje.** December 1-jén az aradi kerületi munkásbiztosító pénztárnál életbelépett az új orvosrendszer, amely szerint a pénztári tagok megbetegedés esetén a kerületükhöz tartozó orvosok bármelyikét hívhatják. Járó betegek déli fél 12 órától 1 óráig kezeltetnek a pénztárnak **Ferdinánd-utca 1. szám** alatti rendelő intézetében. Itt említjük meg, hogy **Polónyi Jenő dr.** az első — déli — kerület és **Horváth Kornél dr.** a második — északi — kerület orvoskarához tartozik.

— **Megszökött igazgató.** **Szegszárdról** jeleztük: A Siemens és Halske villamos cég **Engelbrech** nevű igazgatója nagyobb összeg elcsikasztása után megszökött. A rendőrség körözi.

— **Házasság.** Nagyborosnyói **Bartha Gábor** tegnap házasságot kötött **Petrovsky Irén** kével.

— **Száz kép a halottégetésről.** **Pogány Móric** építőművész szombaton délután a Kölcsey-egyesületben a halottégetésről és a krematoriumokról tartandó előadásához száz képet fog bemutatni **Rozsnyay József dr.** kitűnő vetítő gépén. A művész előadó nagyrdekességű tárgyában ki fog terjeszkedni a történelmi, vallási, orvosi, jogi, természettudományi, gazdasági, de különösen esztétikai szempontokra. A művészi finomsággal kidolgozott képekben bemutatja a világ összes krematoriumait és az égetési folyamatot. Budapesten előadása után **Rákosi Jenő** azt mondta Pogánynak, hogy sikerült a halottégetést a művészet kérdésévé tennie.

— **Népgyűlés az élelmiszeruzsora tárgyában.** Az aradi szociáldemokrata párt ma estére népgyűlésre hívta össze az aradi munkásságot. Az egybehívók nevében **Stengár Demján Száva** nyomdász üdvözölte a megjelenteket. A gyűlés elnöke **Váradí Alfréd** nyomdász lett, jegyző pedig **Koncz Ferenc** asztalos. A napirenden lévő

kérdést **Ehrenfeld Adolf** budapesti kiküldött, **Varga Ferenc**, **Szengár Demján Száva** fejtegették a munkásság állandó figyelme közepette. Mindegyik előadó éles bírálat alá vette a mai helyzetet, majd határozati javaslatot fogadtak el, melyben követelik a hatósági mézarszűkek felállítását és a piac megrendszabályozását. A gyűlés legutóbbi rendben folyt le.

— **Gyilkosság Pankotán.** *Pankotai* tudósítónk jelenti: Szombaton este egy nagyobb kompániával együtt iddogáltak **Fekete Gyula** korcsmájában **Folyán Antal** és **Triff Vazul** pankotai lakosok, akik egymásnak régi haragosai. Késő este együtt távoztak a korcsmából. Folyánban a sok ital hatása alatt felébredt a régi harag s elhatározta, hogy most leszámol Triffel. Mikor egy sötét mellékutcába értek, Folyán egy szőlőkaróval két hatalmas ütést mért Triff Vazul fejére. Már az első ütés halálos volt, mert **Triff feje kettéhasadt és agyveleje kilocsant.** Folyán a gyilkosság után nyugodtan hazatért és lefeküdt. A korcsmában maradt mulatozók találtak rá a borzalmasan elékeltentett halottra, akiben felismerték Triffet. A gyanu rögtön Folyánra irányult, akit a csendőrség le is tartóztatott. Folyán töredelmesen bevallotta tettét, de azzal védekezik, hogy részeg állapotában nem tudta, mit cselekszik. A meggyilkolt **Triff Vazul** két gyermeket hagyott árván. Folyán Antal rosvott multu ember, akinek éppen szombaton kellett volna hat hónapra terjedő börtönbüntetését, amelyet lopásért szabtak reája, megkezdenie.

— **Rajnai Gábor állapota.** Mint azt megírtuk, **Rajnai Gábor** sebesülése egyáltalában nem komoly és esetleges aggodalomra távolról sem ad okot. Állapota — mint Kolozsvárról jelentik, — percről percre örvedetesen javul és miután komplikációk beállta is ugyszólván teljesen ki zár: dolog, valószínű, hogy a jövő hét elején **Rajnai** már elhagyhatja az ágyát. Fellépésére azonban még nem fog sor kerülhetni és talán az azután következő héten sem, amíg — seb teljesen el nem tűnik. **Rajnai** különben ma is igen sokan látogatták meg betegágyánál, különösen kartársai köréből.

— **Egy reménytelen milliomos halála.** Egy sok milliós örökségnek a reményét vitte magába egy öreg, összetört, elszegényedett ember. **Pomuc Demeterre** várakozott ez az óriási vagyon, de **Pomucnak** nem volt szerencséje. Hiába szaladgált ide-oda, a pénzt csak nem kapta meg. De mindenesetre volt valami hivatása annak az amerikai kiadatlan örökségnek. Reményt nyújtott, életkedvet adott egy nyomorba jutott ember utolsó napjainak. Most ennek is vége: **Pomuc Demeter** meghalt.

— **A Pölzl kávéház eladása.** Egyik aradi lap ily című hírére vonatkozólag **Pölzl Miksa** ur annak közlésére kért fel bennünket, hogy noha a kávéház eladása iránt már folytatott tárgyalásokat, de az üzlet még nincs perfectuálva. A Pölzl kávéház átadásáról annál kevésbé lehet szó, mert **Pölzl Miksa** bérlete még két esztendőig tart.

— **Új áru díjszabás az Acsevnél.** Az aradi és csanádi egyesült vasutak a lehetőség szerint, előre láthatólag 1908. évi január hó 1-től, de legkésőbb 1908. év február hó 15-től kezdődőleg új áru díjszabást fog életbe léptetni. Az új helyi áru díjszabás a következő fontosabb változtatásokat és kiegészítéseket tartalmazza: A B) és C) osztály, továbbá a 2. külön és 3. külön díjszabás, valamint az I. kivételes díjszabás kezelési illetékét 1—2 fillérrel felemeltek és pedig: A B) és C) osztálynál, valamint a 2. külön díjszabásnál emelték 2 fillérrel az összes viszonylatokban. Az I. kivételes és a 3. külön díjszabásnál emelték 2 fillérrel az 1—100 kilométer távolságig terjedő viszonylatokban. A II. kivételes díjszabásnál 1—50 kilométerig ter-

jedő viszonylatokban 2 fillérrel, 51—100 kilométerig terjedő viszonylatokban pedig 1 fillérrel emelték fel. Az I. kivételes díjszabás 1907. január 1-je előtt érvényben volt díjtételeit visszaállították és egyenlővé tették ezzel a 3. külön díjszabás díjtételeit is. Az I. kivételes díjszabásból kivett s magasabb díjszabási osztályba helyezett árucikkeket és pedig széna, cement, faszén, szőlőkaró stb. újból visszahelyezték az I. kivételes díjszabásba. A III. és IV. kivételes díjszabásokat teljesen kihagyták. A XIV. kivételes díjszabásba sorozott cukorrépa, répaszelet és méziszap küldemények szállítási díjait 1—2 fillérrel emelték fel. Nyers és finomított cukorra tejjes kocsiakománnyokban a B) osztály díjtételeit, nyers cukorra pedig félrakománnyokban az A) osztály díjtételeit engedélyezték. Apátfalva és Kovácsháza állomások részére állomási díjszabásokat vettek fel.

— **Rovarpor, bohák, legyek, poloskák, svábok** ellen leghatásosabb **Vojtek és Weisz** nál. 201

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) **A Kölcsey-egyesület új tagjai**, akik 1908. január 1-től szülő közelethez lépnek be, már a decemberi felolvasásokra is kaphatnak ingyengazdálkodást, ha Szőlősi István tükárnál kiváltják az 1908. év első felére szülő 2 koronás nyugtásványt. A tükár a színházi épület II. emeletén lévő hivatalos helyiségben található a könyvtári órákban: hétfőn, kedden, csütörtökön, szombaton 4—5 ig és pénteken 2—3 ig.

(*) **Az aradi magántisztviselők egyesülete** tegnapi választmányi ülésén a tagok élénk részvétele mellett egyhangulag elhatározta, hogy a jövő év január hó 11-én hargversenyre egybekötött táncigalmat rendez, melynek előkészítésére egy bizottságot küldött ki. E bizottság esténként 7—9 ig, az egyesület helyiségében fog működni és a tagok, valamint a közönség rendelkezésére áll. A választmány örvedetes tudomásul vette az elnökség jelentését, hogy a tagok száma napról napra gyarapszik és az egyesületi készpénz vagyon az 5000 koronát meghaladja. A választmány a „Magántisztviselők országos szövetsége” leiratával foglalkozván, egyhangulag elhatározta, hogy felír a kereskedelemügyi miniszterhez az Országos munkásbiztosító pénztár azon sértémes határozata ellen, mely a kereskedelmi alkalmazottakat betegség esetében csak hat hét után részesíti táppénz élvezetében.

KOZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Budapesti áru- és őrtektörzsde.

— **Az Aradi Közlöny** távirati tudósítása. —

Budapest, december 2.

Kínálat és vételkedv kö-látolt. Elkelt 20.000 méter mázsza 15 fillérrel magasabb áron.

Az árak 50 kilonként számítva:

	Déli sárlat	5 órai sárlat
Buza áprilisra . . .	13.21—13.22	13.18—13.19
Zab áprilisra . . .	8.71—8.72	8.67—8.69
Róza áprilisra . . .	12.44—12.45	12.43—12.44
Tengeri májusra . . .	7.63—7.64	7.60—7.61

Uj erőt ad

A SCOTT-féle Emulsio akkor is, mikor más szer már nem használ. Mindig veszélyes kétes értékű szerekkel kísérletezni, amikor az ember egészségéről van szó. 3995

Gyengeség esetében

különösen lábadozóknál,

Az emulsio vásárlásánál a SCOTT-féle módszered-jegyet — a halaszt — kérjük figyelembe venni.

vagy vérszegénység, tüdőbaj, tulterhelt munkából származó betegségek folytán az elővigyázatos ember azonnal ahhoz a szerhez folyamodik, mely számtalan esetben, kivétel nélkül hatásosan és biztosan gyógyítja a gyengeséget. Ez a szer a SCOTT féle Emulsio.

Egy eredeti üveg ára 2 K. 50 fillér. Kapható minden gyógytárban.

A legcélszerűbb karácsonyi ajándékok nagy raktára!

Linoleum szőnyegek, mosdó-elők, futók, gummi-szövetek,

Viaszkos-vászon aszalterítők, asztal-futók, bőrvászon, butorbőrök, kötények

Linoleum-telep Blum Lipót-nál

Arad, Andrassy-tér 22.

2829 Gummi gyermekjátékok, gummifehéreneműek, férfi, női és gyermek galocsnik dus választékban.

Budapest-kőbányai sertéskereskedés.

— December 2. —

Magyar elsőrendű: Oreg nehéz páronként 400 kilogrammon felüli súlyban ———— fillérig; közep páronként 300—400 kilogrammig terjedő súlyban ———— fillérig; fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felüli súlyban 123—125 fillérig; fiatal közep páronként 251—330 kilogrammig terjedő súlyban 126—127 fillérig; könnyű páronként 250 kilogrammig terjedő súlyban 128—130 fillérig

IDESENEK ARADON.

— December 2. —

Központi szálloda. Klier Jenő kir. tanácsos és családja Prága. — Révay Zoltán birtokos Dombóvár. — Lambert Rezső bankigazgató és neje Miskolc. — Komjáthy Géza birtokos Csongrád. — Hódosi Adolf dr. ügyvéd Temesvár. — Szirmai Richárd dr. ügyvéd Budapest. — Berger Miksa bankigazgató Temesvár. — Stein Emil birtokos Temesvár. — Nagy Izsó fő mérnök Budapest. — Urbán Adolf igazgató Budapest. — Weinreb Fülöp építész Budapest. — Hász Ottó dr. orvos Segesvár. — Molnár Armin kárbeszélő Budapest. — Naszay Rezső gyártiszvtiselő Nagylak. — Herzfeld Vilmos cipőgyáros N.-Beeskerek. — Hirschl Mátyás fatermelő Budapest. — Lélek Imre magánzó Dorozsma — Bálint Lőrinc hivatalnok és neje Losonc. — Galambary Márton mérnök Krakkó. — Krambirt Lipót magánzó — Weiszbach György főmérnök Bécs. — Herzfeld Dezső utazó Budapest. — Köpny Jenő utazó Budapest. — Csaszna Kálmán utazó Temesvár. — Fruchter Lajos utazó Budapest. — Lederer Sándor utazó Budapest. — Kun Albert utazó Budapest — Maros János utazó Budapest. — Rosser János utazó Budapest. — Fried Jakab utazó Budapest. — Diamant Mór utazó Budapest. — Beck Miksa utazó Budapest. — Lehenhardt Rezső utazó Budapest. — Harecs Ignác utazó Budapest. — Klein Béla utazó Budapest. — Stein József utazó Bécs. — Pollák Sándor utazó Budapest. — Goldberger Fülöp utazó Budapest — Konrád Frigyes utazó Budapest. — Wernfeld Ignác utazó Budapest.

Fehér Kereszt-szálloda. Fodor Oszkár dr. ügyvéd és neje Budapest. — Nagy Zakár esperesplébános Kengyel. — Hajduszy Kálmán számtartó Dorozsma. Hoffman Mihály ügyvéd B-Gyula. — Mátó Pál főerdész Branyicska. — Pokomándi Béla dr. orvos Szeged. — Schvarzeleitner Hugó százados Szeged. — Pollák I. kereskedő Kisjenő. — Konstantin Iván birtokos Szabadka. — Nicsovics Aurél birtokos és családja Szabadka. — Barta Sándor igazgató Debrecen. — Tarján József titkár és neje Sopron. — Preisz Péter gyáros Krefeld — Szlankovits Emil birtokos és neje Zenta. — Glancz Nándor kereskedő Hátszeg. — Darvas Sándor jószágfelügyelő Győr. — Zizda György hivatalnok Igló. — Benkó Sándor főellenőr Mohács. — Engelman Miksa könyvelő B.-Csaba. — Gyulai Ernő hivatalnok B. Csaba. — Ujj Sándorné és családja Nagybeeskerek. — Traján Miklós birtokos Bukarest. — Fenyő Lajos igazgató és családja Brassó. — Halász István telepkezelő Oravica. — Sochatery Endre igazgató Fiume. — Barabás Viktor lelkész Nagyvárad. — Sipos István lelkész Nagyvárad. — Berger Samu és fia kereskedő Szeged. — Rózsa Mór kereskedő Szeged. — Element Ernő tisztviselő Szolnok. — Blum Jakab terménykereskedő Makó. — Lamberger Lajos terménykereskedő Makó. — Friem József utazó Budapest. — Gang Soma utazó Budapest. — Hut József utazó Budapest. — Veinberger Izidor utazó Budapest. — Schönvetter Oszkár utazó Budapest. — Fried Emil utazó Budapest. — Gábor Albert utazó Budapest. — Szántó Aladár utazó Budapest. —

Berger Ignác utazó Budapest. — Eckstein Arnold utazó Budapest. — Stern Simon utazó Bécs. — Német Andor utazó Bécs. — Steiner Kálmán utazó Bécs.

Vass-szálloda. Bernauer Samu utazó Bécs. — Demnit P. állatorvos és neje Kurtics. — Csokán Lajos tanár K.K. Felegyháza. — Weisz Izidor utazó N.-Szombat. — Steiner Sándor kereskedő Arad. — Dóczy Béla titkár és neje B-Gyula — Lövenbah Samu utazó Bécs — Zágráber Ede utazó Budapest. — Hollego Károly tanár Brassó. — Szentgyörgyi Ede magánzó Elek. — Herman Viktor kereskedő Gattaja. — Weisz Félix kereskedő Belenyés. — Galgóczy Béla utazó Budapest. — Sándor Elek iparos Kisujszállás.

Nemzeti Színház

A) bérlet. A) bérlet

Kedden, 1907. évi december hó 3-án:

FODORNÉ ARANKA mint vendég:

Aida.

Nagy opera 4 felvonásban. Irta: Verdi G.

SZEMÉLYEK:

A király	Fehér A.	Ramphis	Hunyadi J.
Amneris	Fodorné A.	Amonasro	Laditszlai J.
Aida	Wlassák V.	Egy követ	Faludi K.
Radames	Ferrari A.	Első papnő	Zalai Margit.

Kedvets este 7 óra 45 perces.

NYILTER.

Limbeck János és fia

első magy. kir. szab. ércokoporsó-gyára és temetésrendező intézetéből.

Arad, színház-épület. Városi és megyei telefon: 93.

Alulírottak fájdalomtól megtört szívvel tudatják a szeretett jó édesatyja, testvér, após, nagypapa és-rokon

Hanekker Ferencz,
nyug. megyei hivatalnoknak,

f. é. december hó 1-én d. e. 10 órakor életének 83-ik évében, rövid szenvedés után történt jobbjétre szenderültét

A boldogult földi maradványai december hó 3-án d. u. fél 3 órakor fognak Fábrián-utca 6. számú házban a róm. kath. szertartás szerint beszenteltetni és a felső temetőben örök nyugalomra tétetni.

Az engesztelő szt.-mise a boldogult lelkiüdvéért december 4-én d. e. 9 órakor a főt. Minorita-atyák szentegyházában az fog egek urának bemutatattatni.

Aldás emlékére!

Arad, 1907. december 1-én.

Hanekker Árpád, Billich Józsefné szül. Hanekker Aranka, Hanekker Janka, Györgyössy Odönné szül. Hanekker Mária, Hanekker Piroska, Hanekker Kálmán, gyermekei. Hanekker János, öccse. Billich József, Györgyössy Odön, vejei. Billich József, Billich Péter, Billich Ferenc, Billich Mariska, Györgyössy Erzsébet, Györgyössy Piroska, unokái. 2851

Elsőrendű

terméke a magyar pezsgőgyártásnak, melyben a francia jelleg kifejezetten érvényesül, s mint ilyen, az idegen pezsgőket pótolni van hivatva.

Mindeddig felülmulhatatlan!

A Maager W.-féle

valódi tisztított

Csukamájolaj

(hatóságilag védett kiadásban.)

sárga üvegenként 2 kor. fehér 3 kor.

Maager Vilmostól Bécs.

1869. óta Ausztriába és Magyarországra általánosan bevezetve.

Tanárok és orvosok előszeretettel rendelik.

Kapható a legtöbb gyógyszerárban és drogueriában

Főlerakat és szétküldés Ausztria-Magyarország részére:

W. MAAGER, WIEN,
III/3., Heumarkt 3.

Utánzások törvényileg üldöztetnek.
2451

Lechner és Fleischer

Arad, Szabadság-tér 17.

Aradvárosi és megyei telefon 475. szám.

Néhány napig

maradék

elárusítás!

Öltöny szöveteket

leszállított árban

772

árusítunk.

Nagy megtakarítás!

Szolid kiszolgálás!

Fogorvosi

és fogtechnikai műterem.

Van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy Aradon, József főherceg-ut 1. sz. házban

fogorvosi és fogtechnikai

műtermet nyitottam, a hol minden a szakmába illő műtéseket pontosan és és jutányosan végzek.

Kiváló tisztelettel

VAJDA BENÓ

1572. fogorvos.

7308—1907. tkvi sz.

Együttes

Árverési hirdetményi kivonat.

Az aradi kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Salgó Henrik aradi lakos mint jelentkező, úgy az aradi polgári takarékpénztár r. t. aradi cég, dr. Czédly Károly ügyvéd, Kaufmann Sándor aradi, gróf Károlyi Gyula mácsai lakosok és Aradcsanádi gazdasági takarékpénztár r. t. aradi cég mint ezuttal csatlakozóknak kimondott végrehajtatóknak Hubert György arad-szentmártoni lakos végrehajtást szenvedett elleni 269 korona 40 fillér, 1500 korona, 173 korona 23 fillér, 1600 korona, 200 kor. és 850 kor. tőkekövetelések és járulékaik iránti végrehajtási ügyében az aradi kir. törvényszék területén lévő, Arad-megye Szentmárton községében fekvő, a szentmártoni 249 sz. teleknykben A. + 11. sor, 450—451/1 hrsz. alatt felvett fele részben Hubert György végrehajtást szenvedett, másik fele részben pedig Hubert Györgyné született Zimmermann Katalin végrehajtás alatt nem álló tulajdonául bejegyzett 25/b. számú ház, udvar és kertre az árverési 808 koronában ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1907. évi december hó harmincadik napján délelőtt 10 órakor Szentmárton község-házánál megtartandó nyilvános árverésen olyképp fog eladatni, hogy amennyiben az ingatlan a C. 15. alatt Kemf Bálintné született Hubert Borbála javára bekebelezett szolgálmi jog fenntartásával oly árban adatnék el, mely a szolgalmat telekkönyvi bejegyzését megelőző terhétel fedezete szempontjából ezennel megállapított 2400 korona összeget meg nem üti: az árverés hatálytalanná válik és az ingatlan a szolgálmi jog fenntartása nélkül a kikiáltott határnapon újabb a kikiáltási áron alól is elárvereztetik.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át, vagyis 80 kor. 80 fillért készpénzben, vagy az 1881-ik év LX. t. c. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított s az 1881. november hó 1-én 3333. szám alatt kelt igazságügyminisleri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt át-szolgáltatni.

Aradon, 1907. évi szeptember hó 17. ik napján, az aradi kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság.

Aknay,

kir. társzéki bíró.

POROSZ és MAGYAR

KÖSZÉN

blombázott zsákokban.

DIÓ és KOCZKA

KOKOSZ

ROSTÁLT BÜKK-FASZÉN

házhozhoz szállítva legolcsóbban kapható

ALTMANN ED E-nél

Wesselényi- és Kliss Ernő-utca sarkán

Telefon 46. Telefon 46.

Van szerencsénk a n. é. közönségnek tudomására hozni, hogy a mai naptól kezdve a konopi álmások

I. osztályu bükk hasáb

I. „ tölgy dorong

I. „ bükk dorong

és tölgy hasáb fát

vaggon számra, valamint nagyobb mennyiségben olcsó jutányos árban szállítjuk.

Kádár, Braun és Böhm

Megrendelések és bővebb felvilágosításra szolgálunk.

Kádár József Arad, Kossuth-utca 68. szám alatt.

Városi s megyei telefon 509.

PÉNZ

a legolcsóbban és leggyorsabban

földekre és városi házakra amortisatióra (tőketörlesztéssel)

Aradon a legértebb és legismertebb közvilágosító ügynök.

Szücs F. Vilmos

a nagyzebeni földhitelintézet kölcsön képviselőjénél

ARADON, Karolina-utca 8. sz. (saját ház)

a fiók posta mellett.

Elvállalok convertálásokat utólagos díj és költség megterítés mellett.

„Házak és földek adás-vétel közvetítése.”

Ugyanitt megbízható üzletszerzők

alkalmazást kaphatnak.

Több aradi házat olcsón és előnyös fizetési módokat mellett eladok.

Schukri szőnyegkereskedő

Aradra

érkezett és a Zrínyi-utcában nyitotta meg

kereskedését

Csak 8 napig marad itt és készletét méltányos **olcsó árak** mellett adja el. Igen finom szőnyegek: Szmirna 70—80 frt, Afgan 140 frt, Taistán 65 frt, Kürtistan 50 frt, valódi török 25 frt. Valamint más árakban, igen olcsóért adatnak el. Számos látogatást kérek.

2836

Kitűnően égő nagy hófoku

HAZAI KÖSZÉN

mm.-ja 3 kor. 40 fill.

házhoz szállítva (legalább 5 mm. vételnél) 3.60 kor.

Kapható:

Engel Gyula

Boros Báni tér 29. és Lővész utca k. a.

üzleteiben.

Telefon 511. és 175. 2804

Permetező javítások elfogadtatnak.

M. kir. szabadalmazott

Borszivattyuk

és hozzá való legjobb minőségű gummi csövek legolcsóbb gyár árakon.

A szivattyú hengerből a bor utolsó cseppig kifolyik, a szűrés magvak, kőszék és egyéb tisztátalanságok azonnal továbbíthatnak, ezáltal a szivattyú nem romlik és a bort nem rombotja, a gépezet jó működésért 3 évi jótállás, ingyen javítás

Tűzi fecskendők

szülő szelepekkel. Közös gépeknek legalkalmasabb, mert homokos és sáros víz használatánál sem tagadják meg a szolgálatot, — a gép jó működésért 3 évi jótállás (ingyen javítás) hozzá való országos egységes csatlakozások és a legjobb minőségű betűgummi csövek a legolcsóbb árban.

Kutak

csövekkel olcsóbban jobbak, mint bármely más vagy külföldi gyárban

Hönig Otto

M. királyi szabadalmazott tűzi fecskendő és szivattyú készítő.

Arad, Rákóczi-utca 27. sz.

Legolcsóbb bevásárlási forrás.

Szolid és pontos kiszolgálás.

Mindenféle újdonságok.

Legalkalmasabb
karácsonyi és ujévi ajándéktárgyak kaphatók
ZIMMERMANN IGNÁCZ
 ujonnan berendezett Norinbergi, diszmü, férfidivat és játékaru üzletében
ARAD, Szabadság-tér 21. Lengyel Testvérek házában
 (a színházzal szemben)

2572

Vidéki megrendelések azonnal eszközöltetnek.

Sok millió előkelő
 urhölgy használja
 a világhírű

Földes-féle
Margit-Cremet,

mely zsirtalan, ártalmatlan s rögtön szépít.

A Földes-féle MARGIT-CREME gyorsan és biztosan ható ártalmatlan szer szeplők, májfoltok, bőrtakák, pattanások, kiütések s mindennemű bőrbaj ellen. A világ legelőkelőbb hölgyei használják és elragadtatással beszélnek annak páratlan és csodás hatásáról. Egy tégely elhasználása után erről mindenki meg fog győződni.

Készíti:

Földes Kelemen gyógyszerész Aradon.

Főraktár: 308

Török József gyógyszerésznél Budapesten.

Kapható a világ minden nagyobb gyógyszerésztárában.

Mesés szép lesz
minden hölgy

a Hajós-féle világhírű

ARADI IBOLYA-CRÉME

bámulatos hatásától.

Szeplő, májfolt, bibiros,

bőrvörösséget és mindennemű arcztisztá-
 lanságot varázsszerűen gyorsan eltüntet.

A párisi és londoni hygienicus kiállítás nagy aranyérmekkel, ke-
 resztel és díszoklevéllel kitüntetve.

Egy tégelynek ára 1 kor., duppla tégely 2 kor.

ibolya csappan 70 fillér, ibolya tej 1 kor.
 és ibolya hölgypor 1 korona 20 fillér.

Ovadjunk értéktelen utánzatok és hamisítványoktól.
 A bevásárlásnál csak a Hajós-féle aradi készítményeket vessék
 kezü 4. elfogadni, minden más ajánlatot visszautasítani.

Kapható a készítőnél: 313

HAJOS ARPAD gyógyszerésztárában

Arad, Andrásy-tér 22., a megyeházzal szemben,

továbbá Földes Kelemen, Kocsuth Fal, Ring Lajos, Hauer Lajos, Vajtek
 Salman, Berger Gyula gyógyszerészeknél és Vajtek és Wélez drogeriájában.

Legolcsóbb karácsonyi és ujévi ajándékok.

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy a

volt **Japán kávéház** helyiségében

a mai naptól kezdve

gyönyörű **China-ezüst** tárgyakat

u. m. girandok, jardinettek, cukortartók, tárcák, tálcák, tükrök és stb.

remek disztárgyakat

olcsó árban árusítok.

2321

A n. é. közönség b. pártfogását kérem.

Legolcsóbb karácsonyi és ujévi ajándékok.

Olcsó árak.

Olcsó árak.

Ügyes felső ruha varrónő

ajánlkozik házakhoz
helyben és vidékre.
Török Ignác-utca 2. sz.

Az „Orsovai Hal”-hoz
BREGER J. cég

Szabadság-tér 4. szám, szemben a
Szabadság-szoborral. 2543

Ajál napoként friss élő orsovai Duna halakat, a vízben és jégben. Megjegyzem, hogy minden csütörtökön déután érkeznek kecsge, fogas és tok és ugyanakkor a nagyérdemű közönség tetszés szerint választhat. Finom tengeri halak csütörtökön érkeznek, kiárultva itt a főútlethen és a Minorita-palota főpostától 2-ik ajtó levő mellékületében. Ajánl kóser libazsirt, napoként friss tormásvirslit és fűtöltőmüt, továbbá erdélyi almát, körtét és mindenféle déli gyümölcsöt, szilvaizet és a legjobb fajta diót. Finom hollandi heringeket a legolcsóbban árulok.

Szombaton egész nap zárva. Vasárnap egész nap nyitva. — Vidéki rendeléseket a legjutályosabban és pontosan eszközölk. Finom hegyi csemege szőlőt a csomagolásban árban veszek B. pártfogásukat kérve ti-zte ettel Breger J.

Városl és megyei telephon 815.

Ertesítés!

Aradon, Atzél Péter-
utca sarok, a színház
főbejáratával a z e m b e n, Zrinyi-utca.

Van szerencsém értesíteni Arad és vidéke nagyrabecsült közönségét, miszerint a közelgő idény be-
áltával raktáromat minden-
nemű bőrökkel felszereltem,
melyből a legszebb és legjobb
kivitelű 2632

uri és hölgy cipőket
készítok,

miért is becses rendelésüket kérem
vagyok kitünő tisztelettel

Wolf J.
uri és hölgy cipész.

Van szerencsém a n. é. kö-
zönségnek tudomására adni,
hogy a Gróf Leiningen u. 12 sz.
alatti

Vendéglőmet

a Kossuth-utca 5 szám,
volt Galy féle helyiségbe át-
helyeztem és azt ujonnan át-
alakítva megnyitottam

Valódi hegyi borok és ki-
tünő konyha. Havi étkezés a
legjutányosabban. Pontos és
gyors kiszolgálás. 2793

Minden nap zeneestély.

A nagyérdemű közönség be-
cses pártfogásáért esedezem
tisztelettel

Zubreczky Viktorné.

Nagy karácsonyi kiállítás

már megkezdődött

Reich EL.

színházi versenybazarában

Szabadság szoborral szemben.

Külön átalakított helyiségében a vevő kö-
zönség legnagyobb kényelmére gyermekjá-
tékokban és disztárgyakban az idényre óriási
választék még soha nem létezett árakban
5, 16, 25, 45 és 90-es csoportokban beosztva.

Tájékozásul egy rövid kivonattal szölgálok a t. vevőközönségnek:

25-ös csoport:

Óra szerkezettel, vonat, automobil, bohóc, omnibus, zenélő doboz, nickel vasaló, zongora 8 billentyűvel, elszakíthatatlan képes könyv, mesés könyvek következők: Robinson, Grün, Andersen, Ifjúsági Tündérvilág, társas játékok, 100-nál több öltözött babák, valódi francia babák 22 centiméter nagy, felhuzható zsebórák, takarékos tüzhelyek, söprű készlet, bádog állatok, csengő kerék húzható, iron három részben kulcs alakban, kés, iron és toll, kardok, puskák, csákók, hegedűk, szobatorok, konyhaeszközök, vas katonák, törhetetlen celluloid babák, varázs doboz táncoló figurával, stb.

45-ös csoport:

Felhuzható óra szerkezettel, villanyos kocsis felsővezetékekkel, automobil színes vonatkocsikkal, erőművész, bohóc és minden fajta állatok, motoros omnibusz, gózhajók, bugó onga zenével, ideál szoba fegyver céltáblával, hordós kocsis, teljes katona-felszerelések, bajonet lack szíjjal, 6 személyes porcellán készlet, bárány hanggal, törhetetlen katona 6 drb., képes és mesés könyvek, baba-kocsis gummi kerékekkel, bádog konyha edények, b rendezett fürdő szoba, szénvasaló, mozsarak, pénzper-sely órával és csengővel, csont dominó, nagy gummi babák, kettős húzható nyul, húzható bohócok, kézi nyomdák, Laterna Magicák, gőzgépek, képes kockák 12 kockával, kőépítő szekrény, számoló gép, felsőfol-ható doboz, stb.

90-es csoport:

Húzható állatok bőrrel bevonva, nagy bárányok hanggal, törhetetlen lovas katonák és állatok mascheből, felszerelt vázák, állatsereglet, felhuzható vasutak sinnen és minden létező alakok és állatok, gőzgépek, hajók, Richter szekrények kőből, lombfűrész garnitur, kemény Schack-figura zárható táblával csont dominó 45 kővel és sok 100 és 100 más cikk.

Mozgékony francia babák fából.

Nagyság centiméter 26 28 30 32 34 36 39 42 46 50 54 58 64

rák: 35 40 45 50 60 80 90 110 145 160 180 210 250

azonkívül bőrtestű, öltözött és celluloid babákban a legnagyobb választék.

A nálam vásárolt babákat ingyen javítom és minden létező javi-
tások elfogadtatnak.

Karácsonyfa-díszekben óriási választék.

Grammofonok és fonografok, hengerek és dupla le-
mezek a létező legolcsóbb árakban.

Hintalovak minden létező nagyságban.

Disztárgyak:

Képes-lap album plüschből 45 krtól, emlékkönyv plüschből 25 krtól, varró casetták, aufzatz 6 tányérral 90 kr., pálinkás készlet 45 kr., mosdó-, étkező-, kávé- és theás készletekben óriási választék, továbbá himzett bőr tárcák, virágvázákat, órákat, márvány állványok, disz asztal-
kák, dohányzó készlet bronzból és számtalan sok más tárgyak.

China ezüst tárgyakban alkalmi vétel.

Férfi selyem ernyők otomán széllel 1 frt 70 kr. és még
számtalan itt fel nem sorolt cikkek. 2759

Minden vevőnek ingyen fénykép nagyítás.

Karácsonyi

occacio

példátlan olcsó
árak!

Ruha-
kelmék

fekete és színes
mélyen leszá-
litott árakon!

Mosó-
barchetek

pompásan
mintázottak.

Női- és
gyermek
kötők

óriási válasz-
tékban

kizárólag saját
mintáink

25 kr. től
kezdve.

Selyem és
genilia
kendők.

Női
fehérnemű

alkalmi vétel, 33%
árengedménnyel

és 1000 féle más
ajándéknak
alkalmas tárgyak

ROSENBLÜH H.

és Társa.

Szabadság-tér.

Kirakataink megtekintését szíves figyelembe ajánljuk!

Kirakataink megtekintését szíves figyelembe ajánljuk!

APRO HIRDETESEK.

**Ujszülött gyermek mel-
lé egészséges szoptatós
duda kerestetik.
Czim a kiadóhivatalba.**

Nem gondolja,

hogy hallgatni arany? 2850

Szalonna

68., zsir 70., sertéshus 68., zsir-
nak való szalonna 68., háj 72.,
füst. sonka 90., lapocka 80., karaj
84., oldalas 72., kolbász 80., swarkli
64., májas 40., tepertő 60 kr. kilója.
Sertébelek és jó száraz házi
szappan, a legjutányosabb ár-
ban kapható: Garai Károly hen-
tesüzletében. Aradon, Boczkó-utca
2. Háltérrel szemben. 2762.

Zongora

használt, jó karban lévő, megvé-
telre kerestetik. Cim a kiadóhiva-
talanban. 2825

Rengált dobozu levélpapírok at
minden elfogadható árban kiáru-
sit **Ingoz I. és Fia** könyv-
kereskedése Arad. 361

Fráter Loránd nótáskönyve

kétkoronáért kapható **Kerpel Izó**
könyvkereskedésében Aradon. Vi-
dékre 2.3 kor. beküldése ellenében.
Egész könyvtárak vétele. 1921

Egy jó menetü

szatócs üzlet, dohány és italmé-
réssel egybekötve, családi okok
miatt azonnal átadó. Cim a ki-
adóban. 2508

Szolid, intelligens,

jó modoru, gyermekkedvező ker-
estetik 8 gyermekhez Cim a ki-
adóhivatalban.

Széchenyi-utca

1-ső szám alatt egy nagy műhely
és több raktárhelyiség 1908. évi
január 1-étől fogva kiadó. Bővebb
értesítést az aradi kerületi mun-
kásbiztosító pénztár (Ferdinánd-
utca 1. sz.) ad. 2852

Egy jó karban lévő 2 lóerős

gázmotor

jutányos áron eladó.

Bővebbet a kiadóhivatalban

Azon urral, ki

ezen lapra figyelmez-
tetett, holnap d. u.
5-6 óra közt talál-
kozhatom a Forray-
utca, Nádasdy-palotá-
ban levő **Zinner
Vilmos** mű-órás
és ékszerész kirakata
előtt.

Férjhez mennék

azon urhoz, a ki ar-
ról biztosít, hogy a
karika gyűrűt **Zin-
ner Vilmos** ék-
szerésznél veszi meg,
ahol jól és olcsón le-
het vásárolni.

351

Hálás leszek

azon nemesszivű
hölgynek, ki, hogy a
hivatalból el ne kés-
sek, megveszi azon
szép és olcsó zsebórát,
a melyet **Zinner
Vilmos** mű-órás,
Forray-utcai kirakata-
ba láttam.

BRAUN EDE tüzifaraktára.

Ajánlja a n. é. közönségnek

Tüzifa első osztályu bükk hasáb

" " " cser hasáb

" " " bükk dorong

" " " tölgy dorong

valamint vagon számra is kaphatók.

Tisztelettel

BRAUN EDE.

2699

Az izraelita templom sarkán

nagy használt és új butor raktár.

Veszek

a legnagyobb árban uraságoktól használt
férfi ruhákat, szörme és utazó-
bundákat, továbbá használt háló
és ebédítő, valamint konyha-butoro-
kat, Wertheim cas-át, jégzek-
rényt, lószerszámot, nyergeket,
fegyvereket, kis és nagy méreget,
bolti állványokat, ócska vasat, re-
zet, ólmet és mindenféle fémtárgya-
kat, régiségeket, akármi kisiny
vagy legnagyobb mennyiségben.

Ezen felsorolt minden egyes tárgyak a
legszebb kivitelben és a legolcsóbban
minden nap megkaphatók.

Kivánatra házhoz, vagy vidékre le-
vélel meghívásra rögtön megyek. Szabóság és kész férfi-ruha üzletem **An-
talan Sándor-utca**, Gräner-féle házban,
butor-raktaram **Árpád-tér 5. szám**, az
izraelita templom sarkán.

Tisztelettel 700

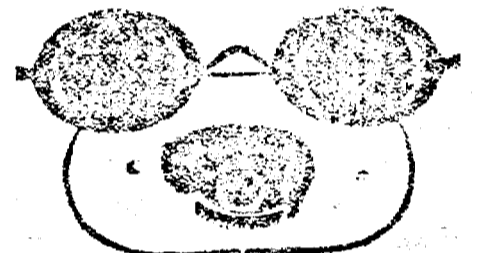
Herzfeld Gyula.

Előrendelő lát: zeresz kelt.

DICK SAMU

órák és látározás

Andrássy tér és Weitzer János-utca sarkán

Elad és javít mindenemű órákat két
évi józállás mellett a legolcsóbb árakon.
Raktáron tart mindenemű színházi látce-
zetet a legkülömbözőbb állításban. Leg-
jobbabb lörgnetek, orrcsüptők és szem-
üvegek arany ezüst nickel és tekerés-
béta csont szemekben. Legjobb üvegekkel.

Nagy raktár sűrűségi fokmérők-
ben, ber, must és szesz részere, te-
vábbá mindenféle hőmérők, minden-
nemű kivitelben. 2412

Szemüvegek és orrcsüptők or-
vosi rendellet szerint azonnal kö-
szítettnek.

Alkalmi vétel!

Szives tudomására hozom a nagyérdemű közönségnek, hogy a **GEBHART TESTVÉREK** üveg és porcellán üzletét megvettem és átköltözési nehézségek folytán az összes raktáron levő árukat, u. m.: üveg, porcellán, lámpa, gáz- és villanycsillárok, mindenféle disztárgyak, alpacca és alpacca ezüst evőeszköz, nickel főzőedények, stb. 2790

mélyen leszállított áron árusítom,

miről kérem a nagyérdemű közönséget, hogy meggyőződést szerezzen.

Kiváló tisztelettel

Gebhart Testvérek utóda

RAUCH RAIMUND.